15 LAT

1999 | 2014

1999 2014

POLSKA w NATO

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

POLSKA w NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

Redakcja: Stella Bojczuk-Czachór

Konsultacje: Jacek Matuszak

Projekt graficzny:
Adrian Bojczuk

Realizacja:
Locksmith Poland

Materiały fotograficzne:
Aleksander Z. Rawski, Marian Kluczyński, Adrian Bojczuk,
Dariusz Kacperczyk, Jakub Ostałowski, Erazm Ciołek, Zdzisław Rutkowski,
Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego,
Robert D. Ward Departament Obrony Stanów Zjednoczonych Ameryki,
Paweł Ceranka, Justyna Cieślikowska Ministerstwo Spraw Zagranicznych,
Magdalena Rochnowska Akademia Obrony Narodowej,
Radosława Kubiczek Centrum Szkolenia Sił Połączonych JFTC,
Artur Zakrzewski Departament Prasowo-Informacyjny,
Janusz Błaszczak 12. Brygada Zmechanizowana,
Ewa Jankiewicz Wojskowa Akademia Techniczna,
Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód,
służby prasowe Rodzajów Sił Zbrojnych RP,
archiwum Klubu Wojsk Specjalnych,
Combat Camera/Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych,
Departament Wychowania i Promocji Obronności MON,
Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej.

Autorka i Wydawca serdecznie dziękują Panu Andrzejowi Pawłowskiemu za udostępnienie artykułów dotyczących historii NATO oraz wszystkim osobom i instytucjom, których materiały przyczyniły się do powstania publikacji.

Autorka i Wydawca dołożyli wszelkich starań, by dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich do ilustracji zamieszczonych w książce. Osoby, których nie udało nam się ustalić, prosimy o kontakt z Wydawnictwem.

Wydanie 1, Warszawa 2014
© Copyright Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

WYDAWCA:
Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej
00-909 Warszawa, ul. S. Banacha 2
Adres tymczasowy:
ul. Nieświeska 54/56 (budynek 35)
03-868 Warszawa
www.wceo.com.pl

ISBN 978-83-63755-31-7

1999 2014

POLSKA
w NATO

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Graf. Adrian Bojczuk

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego North Atlantic Treaty Organization, w skrócie NATO, jest organizacją międzynarodową o charakterze polityczno-wojskowym, powołaną 24 sierpnia 1949 roku na mocy Traktatu Północnoatlantyckiego, zawartego 4 kwietnia 1949 roku w Waszyngtonie. Sygnatariuszami porozumienia było 12 państw: Belgia, Dania, Francja, Holandia, Islandia, Kanada, Luksemburg, Norwegia, Portugalia, USA, Wielka Brytania i Włochy. Z czasem grono członków Sojuszu zaczęło się powiększać, obecnie należy do niego 28 państw. Siedzibą NATO jest Bruksela.

Pomysł powołania NATO zrodził się w okresie zimnej wojny. Początkowo podstawową przesłanką jego istnienia była obrona militarna przed atakiem ze strony ZSRR i jego satelitów. Z czasem stało się ono elementem utrzymania równowagi strategicznej między Wschodem i Zachodem. Istotą Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego są wzajemne gwarancje bezpieczeństwa, a podstawą prawną jej utworzenia – art. 51 Karty Narodów Zjednoczonych, który potwierdza prawo państw do obrony indywidualnej lub zbiorowej.

Głównym celem Sojuszu jest zagwarantowanie – środkami politycznymi i militarnymi – wolności i bezpieczeństwa wszystkim państwom członkowskim. Aby osiągnąć ten cel, NATO wykonuje szereg zadań z zakresu bezpieczeństwa: zapewnia fundament trwałego bezpieczeństwa w Europie, opartego na rozwoju instytucji demokratycznych i pokojowym rozwiązywaniu konfliktów; zapewnia środki odstraszania i obrony przed jakąkolwiek formą ataku na terytorium każdego państwa członkowskiego; rozwija bezpieczeństwo międzynarodowe poprzez stałą i aktywną współpracę ze wszystkimi państwami partnerskimi należącymi do programu Partnerstwo dla Pokoju (PdP); wysyła swoje misje stabilizacyjne do państw, na terytorium których toczy się konflikt zbrojny.

Prezentowana publikacja jest wydawnictwem Wojskowego Centrum Edukacji Obywatelskiej przygotowanym z okazji jubileuszu 15-lecia przystąpienia Polski do Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego. Podstawowym jej założeniem jest ukazanie politycznej roli członkowstwa Polski w Sojuszu, poprzez przybliżenie historii Organizacji i wskazanie etapów transformacji jej struktury w kontekście zmieniającej się sytuacji na arenie międzynarodowej. Równie ważnym celem publikacji jest usystematyzowanie szerokiego spektrum zagadnień związanych z przynależnością do NATO, a także przedstawienie faktów historycznych oraz skomplikowanego mechanizmu powiązań bezpieczeństwa narodowego z ponadnarodowym w sposób jak najbardziej przejrzysty i łatwy w odbiorze.

Stella Bojczuk-Czachór

Organizacja Traktatu Północnoatlantyckiego NATO,
ang. North Atlantic Treaty Organization, OTAN
fr. Organisation du Traité de l'Atlantique Nord.

Fot. NATO

Strony niniejszego Traktatu potwierdzają swą wiarę w cele i zasady Karty Narodów Zjednoczonych oraz pragnienie życia w pokoju ze wszystkimi narodami i wszystkimi rządami. Są zdecydowane ochraniać wolność, wspólne dziedzictwo i cywilizację swych narodów, oparte na zasadach demokracji, wolności jednostki i rządów prawa. Dążą do umacniania stabilizacji i dobrobytu na obszarze północnoatlantyckim. Są zdecydowane połączyć swe wysiłki w celu zbiorowej obrony oraz zachowania pokoju i bezpieczeństwa. W związku z powyższym uzgadniają one niniejszy Traktat Północnoatlantycki.

Art. 1

Strony zobowiązują się, zgodnie z postanowieniami Karty Narodów Zjednoczonych, załatwiać wszelkie spory międzynarodowe, w które mogłyby zostać zaangażowane, za pomocą środków pokojowych w taki sposób, aby pokój i bezpieczeństwo międzynarodowe oraz sprawiedliwość nie zostały narażone na niebezpieczeństwo, jak również powstrzymywać się w swych stosunkach międzynarodowych od użycia lub groźby użycia siły w jakikolwiek sposób niezgodny z celami Narodów Zjednoczonych.

Art. 2

Strony będą przyczyniały się do dalszego rozwoju pokojowych i przyjaznych stosunków międzynarodowych przez umocnienie swych wolnych instytucji, przez przyczynienie się do lepszego zrozumienia zasad, na jakich opierają się te instytucje oraz przez rozwijanie warunków dla stabilizacji i dobrobytu. Będą one dążyły do usuwania konfliktów w prowadzonej przez nie międzynarodowej polityce gospodarczej i będą popierały współpracę gospodarczą między wszystkimi Stronami lub częścią z nich.

Art. 3

Dla skuteczniejszego osiągnięcia celów niniejszego Traktatu, Strony, każda z osobna i wszystkie razem, poprzez stałą i skuteczną samopomoc i pomoc wzajemną będą utrzymywały i rozwijały swoją indywidualną i zbiorową zdolność do odparcia zbrojnej napaści.

Art. 4

Strony będą się wspólnie konsultowały, ilekroć zdaniem którejkolwiek z nich, zagrożone będą integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo którejkolwiek ze Stron.

Fot. NATO

Podpisanie Traktatu Północnoatlantyckiego zwanego też traktatem waszyngtońskim, 4 kwietnia 1949 r.

Art. 5

Strony zgadzają się, że zbrojna napaść na jedną lub więcej z nich w Europie lub Ameryce Północnej, będzie uznana za napaść przeciwko nim wszystkim i dlatego zgadzają się, że jeżeli taka zbrojna napaść nastąpi, to każda z nich, w ramach wykonania prawa do indywidualnej lub zbiorowej samoobrony, na mocy artykułu 51 Karty Narodów Zjednoczonych, udzieli pomocy Stronie lub Stronom napadniętym, podejmując niezwłocznie, samodzielnie, jak i w porozumieniu z innymi Stronami działania, jakie uzna za konieczne, łącznie z użyciem siły zbronej, w celu przywrócenia i utrzymania bezpieczeństwa obszaru północnoatlantyckiego.

(...)

Waszyngton, 4 kwietnia 1949 roku

Dokumenty archiwum NATO

Traktat Północnoatlantycki podpisany w Waszyngtonie 4 kwietnia 1949 r.

15 LAT 1999 | 2014
POLSKA w NATO

RYS HISTORYCZNY

Pierwsza sesja Rady Północnoatlantyckiej.
Waszyngton, 17 września 1949 r.

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. NATO

U progu lat 50. XX wieku państwa Europy zachodniej stanęły wobec naglącej potrzeby odbudowania własnej potęgi gospodarczej. Polityka Józefa Stalina polegająca na instalowaniu rządów komunistycznych w Europie Środkowo-Wschodniej, nierozstrzygnięta kwestia przyszłości Niemiec, rosnąca rywalizacja na terenach pozaeuropejskich oraz postępowanie sprzeczne z podstawowymi standardami państw demokratycznych szanujących wolność i prawa człowieka, dawały krajom zachodnioeuropejskim realne powody do niepokoju o swoje bezpieczeństwo.

Powojenna Europa musiała zmierzyć się z jeszcze jednym zagrożeniem – groźbą odrodzenia się militaryzmu niemieckiego. Ta obawa dała podwaliny pod Traktat z Dunkierki – Traktat o sojuszu i wzajemnej pomocy – zawarty przez Francję i Wielką Brytanię 4 marca 1947 roku. Na jego mocy państwa te były zobowiązane do udzielenia sobie wsparcia w razie ataku ze strony Niemiec.

Boleśnie doświadczone przez hitlerowski reżim Państwa Beneluksu zdecydowały się przystąpić do francusko-brytyjskiej inicjatywy. 17 marca 1948 roku podpisano nowe porozumienie, którego sygnatariuszami zostały Francja, Wielka Brytania, Holandia, Luksemburg i Belgia. W ten sposób powstała Unia Zachodnia, która założeniami odbiegała od klasycznie rozumianego pojęcia sojuszu, miała strukturę organizacyjno-prawną i mechanizmy pozwalające na automatyczne udzielenie pomocy państwu, które jej potrzebowało. Traktat brukselski stanowił rozwinięcie umowy z Dunkierki, lecz zamiast w kierunku Niemiec, zwracał tarczę w kierunku ZSRR.

Narastanie konfliktu między Wschodem a Zachodem doprowadziło do ożywionej debaty o potrzebie zaangażowania we współpracę Stanów Zjednoczonych. W myśl Planu Marshalla, państwa zachodnie Starego Kontynentu same musiały pokazać solidarność, amerykańska ingerencja miała mieć jedynie charakter korygujący i uzupełniający. Koncepcja stworzenia więzi sojuszniczych musiała więc wypłynąć ze strony Europy. Takim właśnie impulsem było stworzenie Unii Zachodniej.

Na zmianę amerykańskiego stanowiska wpłynęły wydarzenia mające miejsce w Europie Środkowo-Wschodniej. Przewrót komunistyczny w Czechosłowacji i „samobójstwo" tamtejszego ministra spraw zagranicznych Jana Masaryka zwiększyły amerykańskie zainteresowanie sprawami europejskimi. Duży wpływ miała także radziecka wizja powojennego Berlina i blokada jego zachodniej części.

Ostateczne zerwanie z polityką izolacjonizmu nastąpiło w USA za sprawą doktryny Trumana z 12 marca 1947 roku, opartej na analizie polityki zagranicznej ZSRR George'a Kennana, sowietologa, ambasadora USA w ZSRR, dyplomaty, który miał bardzo duży wpływ na działania USA po II wojnie światowej.

Doktryna głosiła, że USA powinny pomagać narodom, które przeciwstawiają się presji zewnętrznej lub próbom przejęcia siłą władzy nad nimi przez uzbrojone mniejszości. Choć nie było to powiedziane wprost, doktryna odnosiła się do Związku Radzieckiego. Podstawą amerykańskiej pomocy finansowej i wojskowej stało się powstrzymywanie komunizmu.

Wejście w życie Traktatu Brukselskiego, będącego przejawem zachodnioeuropejskiej solidarności,skłoniło Amerykanów do ostrożnego angażowania się w dyskusję o współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa. Od wiosny 1948 roku trwały spotkania ministrów obrony sygnatariuszy Traktatu Brukselskiego, w których uczestniczyli przedstawicieli Stanów Zjednoczonych i Kanady w charakterze obserwatorów.

Ernest Bevin
brytyjski polityk, działacz związków zawodowych, członek Partii Pracy, minister w rządach Winstona Churchilla i Clementa Attlee'a

Wielkie zasługi na polu tworzenia późniejszego sojuszu transatlantyckiego położył brytyjski sekretarz do spraw zagranicznych Ernest Bevin, powszechnie uważany za ojca Traktatu Waszyngtońskiego. W historycznym przemówieniu do Izby Gmin w styczniu 1948 roku nawoływał do stworzenia Unii Zachodnioeuropejskiej, która miała być wstępem do zawiązania paktu transatlantyckiego. Stało się ono impulsem do zorganizowania serii trójstronnych rozmów pomiędzy Wielką Brytanią, Kanadą i Stanami Zjednoczonymi, odbywających się w Pentagonie. Przełomowym wydarzeniem było uchwalenie przez Kongres USA 11 czerwca 1948 roku Rezolucji Vandenberga. Dokument ten upoważniał Stany Zjednoczone do przystępowania do regionalnych i innych zbiorowych porozumień o wzajemnym bezpieczeństwie, tworzonych zgodnie z upoważnieniem zawartym w artykule 51 Karty Narodów Zjednoczonych. Ów przepis mówi o prawie do indywidualnej i zbiorowej samoobrony. Uchwalenie Rezolucji Vandenberga stało się podstawą dalszych negocjacji pomiędzy zainteresowanymi państwami po obu stronach Atlantyku. Do rozmów zaproszono również Francję, Belgię, Holandię i Luksemburg. Z czasem dołączyły Dania, Islandia, Norwegia, Włochy i Portugalia.

Arthur H.Vandenberg
republikański senator

Rezolucja Vandenberga była kolejnym krokiem obok doktryny Trumana, który umożliwił podpisanie 4 kwietnia 1949 roku Traktatu Północnoatlantyckiego

Narodziny Sojuszu

Prezydent Harry Truman podpisuje Traktat Północnoatlantycki, 4 kwietnia 1949 r.

Fot. NATO

W kwietniu 1949 roku podpisano tzw. Traktat Waszyngtoński, który powołał do życia system bezpieczeństwa, oparty o partnerstwo i współpracę dwunastu państw. Organizację Paktu Północnoatlantyckiego utworzono na podstawie umowy, którą dobrowolnie zawarły pomiędzy sobą państwa członkowskie. Każde z nich przystąpiło do niej po uprzednim przeprowadzeniu publicznej debaty wśród obywateli własnego państwa oraz na drodze stosownej parlamentarnej procedury ratyfikacyjnej.

Umowa gwarantowała suwerenne prawa, a każdego z sygnatariuszy zobowiązywała do dzielenia z pozostałymi sojusznikami zagrożeń, odpowiedzialności i korzyści płynących z bezpieczeństwa zbiorowego. W myśl Traktatu od członków wymagano niezwiązywania się międzynarodowymi porozumieniami, które mogłyby być z nim sprzeczne. Artykuł 3. stanowił wytyczną dla każdego z członków NATO, którzy mieli za zadnie rozwijać własne zdolności, tak aby nie pozostawać jedynie biorcami bezpieczeństwa, ale także jego dostarczycielami i w ten sposób tworzyć wartość dodaną w zakresie bezpieczeństwa zbiorowego. W realizacji zadań opiera się o koordynację i planowanie na szczeblu polityki, wojskowości i obronności.

W ramach kolektywnej obrony ważne miejsce zajmuje artykuł 5 Traktatu, mówiący o tym, że zbrojna napaść jednego z członków Sojuszu traktowana jest jako wystąpienie przeciwko całemu Sojuszowi. Możliwość wzmocnienia aspektu kolektywnej obrony przewiduje artykuł 4 „konstytucji" NATO. Na jego mocy strony mogą domagać się dyskusji, „ilekroć, zdaniem którejkolwiek z nich, zagrożone będą integralność terytorialna, niezależność polityczna lub bezpieczeństwo którejkolwiek ze Stron". Traktat nadał Sojuszowi charakter półotwarty. Na mocy artykułu 10 możliwość przystąpienia do NATO otrzymały jedynie państwa europejskie, będące w stanie wypełniać nałożone przez Traktat obowiązki, podzielające wartości wypunktowane w Traktacie i zaproszone do członkostwa na mocy jednomyślnej zgody państw członkowskich.

Zacieśnianie współpracy

W początkowych latach funkcjonowania NATO doszło do wydarzeń, które zacieśniły współpracę państw członkowskich. Przyjęto wówczas pierwszą strategię Sojuszu, a na Półwyspie Koreańskim wzrosło napięcie, co doprowadziło do wojny. Wywarła ona bardzo duży wpływ na struktury tej organizacji. W 1952 roku – jako efekt doktryny Trumana i polityki powstrzymywania zapoczątkowanej przez George'a Kennana – do NATO przystąpiły kolejne państwa: Grecja i Turcja. Natomiast w 1955 roku członkiem Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego stała się Republika Federalna Niemiec.

Wojna koreańska wzmocniła NATO od wewnątrz – otrzymało w tym czasie właściwą organizacji międzynarodowej strukturę organizacyjną niezbędną, by utworzyć większe siły konwencjonalne w Europie i mechanizmy dowodzenia nimi. Potrzebna więc była cała struktura kierowania i planowania rozbudowy potencjału wojskowego i obronnego Sojuszu. Właśnie podczas wojny koreańskiej pojawiła się możliwość użycia broni nuklearnej. Tarcia, do jakich doszło na tym tle, uzmysłowiły niewystarczalność dotychczasowych środków. Wojna na Półwyspie Koreańskim dała impuls do wzmożenia wysiłków ku wzmocnieniu kolektywnej obrony.

We wrześniu 1950 roku prezydent Truman zadecydował o ustanowieniu stałej obecności wojsk amerykańskich na terytoriach europejskich sojuszników. W ślad za tym poszły ustalenia na sesji Rady Północnoatlantyckiej we wrześniu 1950 roku. Centralizowały one system zarządzania polityczno-wojskowego z Radą Północnoatlantycką jako jedynym organem traktatowym na czele tej struktury. Wiązało się to z powszechnie respektowaną w państwach demokratycznych zasadą cywilnej kontroli nad armią. Ustanowiono wówczas naczelnego dowódcę Połączonych Sił Zbrojnych NATO, którym został Dwight Dawid Eisenhower. Wspierany przez

międzynarodowy personel, odpowiadał za szkolenia, organizację i utrzymanie sił zbrojnych w dobrej kondycji zarówno w czasie pokoju, jak i wojny.

Dwight David Eisenhower
amerykański dowódca wojskowy, generał armii, Naczelny Dowódca Alianckich Ekspedycyjnych Sił Zbrojnych (1943–1945), polityk, 34. prezydent Stanów Zjednoczonych (1953–1961)

Etapem wieńczącym serię przemian organizacyjnych z początków lat 50. były decyzje podjęte na lizbońskiej IX Sesji Rady Północnoatlantyckiej w lutym 1952 roku. Do tego czasu struktura organizacyjna Sojuszu była skromna. Oprócz Rady Północnoatlantyckiej – jedynego organu powołanego przez Traktat Waszyngtoński – istniały Komitet Obrony, Komitet Wojskowy i pięć Grup Planowania Regionalnego, pokrywających swoją właściwością cały obszar traktatowy.

Tak zwane Decyzje Lizbońskie wzmocniły sojusz poprzez utworzenie Kwatery Głównej NATO w Paryżu i podniesienie rangi Komitetu Wojskowego, który od tej pory stał się głównym organem doradczym Rady Północnoatlantyckiej. Z kolei tej ostatniej nadano status organu stałego, odpowiadającego za decyzje polityczne podejmowane w NATO. Ponadto utworzono stanowisko Sekretarza Generalnego Sojuszu.

Hastings Lionel Ismay
brytyjski generał, dyplomata i malarz. Pierwszy sekretarz generalny NATO. Twórca powiedzenia, że NATO powstało, żeby „Rosjan trzymać z daleka, Amerykanów przy sobie, a Niemców pod kontrolą"

Rozłożony na kilkanaście miesięcy proces tworzenia polityczno-wojskowej struktury organizacyjnej i wypracowanie sojuszniczej doktryny wojennej położyło fundamenty pod istnienie kolektywnej obrony państw NATO, gwarantującej odstraszanie i obronę przed zagrożeniem ze strony państw komunistycznych. Decyzje z lat 1950–1952 przekształciły nieformalne porozumienie, na którym bazowały państwa NATO, w sformalizowaną i scentralizowaną strukturę o wszelkich znamionach organizacji międzynarodowej.

Równocześnie z powstawaniem struktury organizacyjnej modyfikowano założenia koncepcji strategicznej sformułowanej w 1950 roku. Po blisko dwóch latach pracy, na sesji lizbońskiej, Rada NATO przyjęła po raz pierwszy oficjalnie swoją strategię wojenną. Opierała się ona na współistnieniu integralnie połączonych sił konwencjonalnych („tarczy") i nuklearnych („miecza"). Siły konwencjonalne

(europejskie) stanowiły element obrony przed potencjalną ofensywą Związku Radzieckiego, a także miały stanowić element radzenia sobie z potencjalnymi wojnami przypadkowymi, które nie wymagały angażowania sił nuklearnych. Miecz stanowiło amerykańskie lotnictwo strategiczne, gdyż decydujące znaczenie przypisywano zmasowanemu atakowi jądrowemu z zaskoczenia, po którym siły konwencjonalne miały przejść do kontrofensywy. Skonstruowana w ten sposób strategia oddawała ducha początkowych lat zimnej wojny, kładła nacisk na użycie strategicznych sił jądrowych i była nieelastyczna.

Pierwsze rozszerzenie

Działania oparte na doktrynie powstrzymywania doprowadziły do udzielenia szerokiej pomocy Grecji i Turcji, ze względu na bliskość geograficzną i znaczenie geostrategiczne bezpośrednio narażonych na infiltrację ze strony Moskwy. Znacznie mniej atrakcyjnie wyglądała ich przydatność pod kątem stricte wojskowym, ze względu na słabo rozwinięte siły zbrojne i takież słabe zaplecze techniczne. Przyjęcie Grecji do NATO wzmacniało nie tylko jej bezpieczeństwo, ale również południową flankę sojuszu, zapewniając członkom lepsze zdolności operacyjne w basenie Morza Śródziemnego.

W przypadku Turcji duże znaczenie odgrywały cieśniny czarnomorskie (Bosfor i Dardanele), umożliwiające wyjście z Morza Czarnego na Morze Śródziemne. Przyjęcie Turcji nabrało znaczenia w połowie lat 60. gdy Związek Radziecki ustanowił stałą obecność na Morzu Śródziemnym. Od 1967 roku Sowieci utrzymywali na akwenie śródziemnomorskim stałą eskadrę w celu równoważenia sił marynarki USA. Turecki sojusznik dawał możliwości szachowania stacjonującej w Sewastopolu Floty Czarnomorskiej. W przypadku wzrostu napięcia bądź rozpoczęcia konfliktu o charakterze lokalnym lub szerszym, kontrola cieśnin czarnomorskich pozwalałaby na odcięcie wyjścia na Morze Śródziemne.

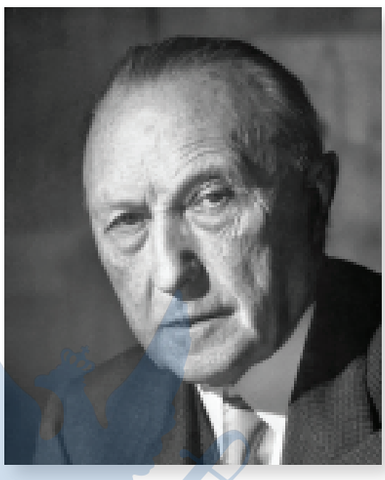
Zaciekłymi przeciwnikami tureckiej akcesji były Dania, Norwegia i Wielka Brytania, które optowały za wojskowym porozumieniem o charakterze bilateralnym. Dla tamtejszych polityków położenie Turcji nie było zaletą, lecz mogło stać się kolejnym problemem w relacjach Wschód – Zachód. Stanowisko tych państw miało łatwo zauważalny wpływ na głosowanie w Radzie Północnoatlantyckiej. We wrześniu 1950 roku ich negatywny stosunek stał się przyczyną odrzucenia drugiej już prośby Turcji o akcesję do NATO. W sukurs Turkom przyszli Amerykanie, którzy przekonani byli o zaletach położenia i wartości geostrategicznej Turcji. Stosunek klasy politycznej w USA do przyjęcia do NATO państwa leżącego w Azji Mniejszej był zgoła inny niż europejskich sojuszników.

Pod wpływem sugestii Departamentu Stanu Brytyjczycy pogodzili się z rozpoczęciem negocjacji. Ostatecznie tureckie starania o akcesję znalazły finał na konferencji ministerialnej w dniach 16-20 września 1951 roku, na której wystosowano oficjalne zaproszenia dla Turcji i Grecji. Rada Północnoatlantycka, zgodnie z wymogami traktatu, jednomyślnie zaakceptowała akcesję Grecji i Turcji do NATO. Protokół o przystąpieniu podpisano 22 października 1951 roku. formalne akcesja nastąpiła 18 lutego 1952 roku.

Tureckie terytorium było i nadal jest ważne ze względu na możliwość rozmieszczania sił wojskowych, wykorzystywania baz marynarki wojennej i wojsk lotniczych. W czasie zimnej wojny stało się ono bazą dla amerykańskiej i natowskiej infrastruktury militarnej i wywiadowczej. Jednocześnie na Bałkanach pojawiła się równowaga między przeciwstawnymi blokami wojskowo-politycznymi. Grecja i Turcja należały do NATO, a Bułgaria, Rumunia i Albania do obozu sowieckiego.

Kolejni sojusznicy

W 1949 roku ZSRR przełamał amerykański monopol na broń atomową. W Chinach do władzy doszli komuniści, zmuszając Czanga Kaj-szeka, do ucieczki z grupą zwolenników na Tajwan. W 1950 roku wybuchła wojna koreańska, która stała się kolejnym przejawem ekspansjonistycznego nastawienia państw komunistycznych. Wskutek radykalnego wzrostu napięcia międzynarodowego po obu stronach żelaznej kurtyny, w obawie przed podobnymi wydarzeniami w Europie i aby wzmocnić pozycję strategiczną sojuszu w potencjalnym konflikcie dwóch bloków militarnych, wszczęto dyskusję nad statusem Niemiec Zachodnich i rozpoczęto negocjacje dotyczące integracji RFN z krajami członkowskimi NATO. Zakładano przy tym odbudowę sił zbrojnych RFN połączoną z kontrolą nad ich rozwojem.

Konrad Adenauer
niemiecki prawnik, polityk, działacz chrześcijańsko-demokratyczny. Odegrał ogromną rolę przy wprowadzeniu RFN do zachodnich struktur politycznych i wojskowych – NATO i Unii Zachodnioeuropejskiej.

Na scenie politycznej RFN wiodącą rolę odgrywał w tym czasie mąż stanu, kanclerz Konrad Adenauer. Działając niestrudzenie na arenie międzynarodowej i umiejętnie wykorzystując nadarzające się szanse, przywrócił Niemcom pozycję państwa

liczącego się w Europie i na świecie, zarówno w dziedzinie ekonomii, jak również bezpieczeństwa.

22 listopada 1949 roku podpisano traktat petersberski, na mocy którego RFN uzyskała możliwość występowania w stosunkach międzynarodowych i prawo przynależności do organizacji międzynarodowych. Efektem tych posunięć było aktywne zaangażowanie się w tworzenie europejskich instytucji oraz uczestnictwo w Radzie Europy czy Europejskiej Wspólnocie Węgla i Stali. Członkostwo w tego typu strukturach pozwoliło uzyskać kolejne postępy, przede wszystkim uwolniono się od ustaw dekartelizacyjnych, utworzono Urząd ds. Zagranicznych i osiągnięto korzyści w administrowaniu Zagłębiem Ruhry. Był to jednak dopiero początek długiej drogi do NATO.

Politycy amerykańscy uznali, iż w konfrontacji z blokiem sowieckim należy efektywnie wykorzystać zachodnioniemiecki potencjał ludnościowy, co spotkało się z oporem ze strony Paryża. Francuzi nie negowali amerykańskiej inicjatywy w sposób absolutny, chcieli jednak stworzyć elementy kontroli nad przyszłymi wojskami niemieckimi. Trudno się dziwić ich obawom, gdyż świeżo w pamięci pozostawały niedoskonałość systemu wersalskiego, dążenia Hitlera i II wojna światowa. Późniejszy bieg wydarzeń znacznie przyspieszył jednak debatę na temat niemieckiego wkładu w bezpieczeństwo zachodniej Europy i obszaru transatlantyckiego.

Adenauer skrzętnie wykorzystał wybuch wojny koreańskiej w czerwcu 1950 roku, formułując dwa memoranda, w których proponował aliantom „podniesienie zdolności obronnych" RFN. Pomysł niemieckiego kanclerza dość niespodziewanie spotkał się z aprobatą francuskiego premiera Renégo Plevena, który wysunął koncepcję utworzenia ponadnarodowych sił europejskich. Wpisywało się to w szeroki problem integracji polityczno-militarnej Niemiec Zachodnich z sojuszem.

Projekt utworzenia Europejskiej Wspólnoty Obronnej, bo tak miał się nazywać przyszły twór, zakładał powołanie do życia wspólnych europejskich sił zbrojnych i pełną integrację. W ten sposób wykorzystano by niemiecki potencjał ludnościowy bez tworzenia armii niemieckiej – rozwiązanie proste i niewymagające wielkich wyrzeczeń ze strony francuskiej. Traktat ustanawiający Europejską Wspólnotę Obronną podpisano 27 maja 1952 roku. Na mocy jego postanowień państwa członkowskie zgadzały się na utratę prawa posiadania własnych sił zbrojnych z wyjątkiem oddziałów w koloniach i oddziałów pilnujących porządku wewnętrznego. W skład sił wchodziłyby 43 dywizje (12 zachodnioniemieckich). Co więcej, zakładano integrację sił zbrojnych do szczebla korpusu oraz jednolite umundurowanie, uzbrojenie i szkolenie. Zunifikowane miały być również założenia dotyczące prowadzenia wojny, czyli koncepcje strategiczne i taktyka wojenna.

Traktat o EWO i podpisany dzień wcześniej Traktat o Niemczech wywoływały znacznie większe skutki w politycznej egzystencji RFN. Pod warunkiem przystąpienia do nowo powstałej inicjatywy Niemcy uzyskiwały szereg ustępstw, które oznaczały faktyczną suwerenność (zakończenie Statutu Okupacyjnego). Mimo iż Adenauer nie osiągnął głównego celu, którym było członkostwo w strukturze natowskiej, uzyskał pewne sukcesy zgodne z jego polityką małych kroków.

Jak się jednak okazało, największe problemy z ratyfikacją Traktatu o EWO pojawiły się u samych pomysłodawców. Przyczynami sprzeciwu Francuzów były dwie kwestie – ich klęska w wojnie w Wietnamie i zaawansowane prace nad pozyskaniem broni atomowej. 30 sierpnia 1954 roku Zgromadzenie Narodowe Francji odroczyło procedurę ratyfikacji traktatu. Było to szokiem dla państw uczestniczących w pracach nad jego przyjęciem, a jednocześnie wywołało zamieszanie na arenie międzynarodowej, nic bowiem nie zapowiadało niepowodzenia. Szczególne pretensje miały Wielka Brytania i Stany Zjednoczone, a na celowniku znalazł się premier Pierre Mendès France, którego stosunek wobec EWO był dwuznaczny – na forum międzynarodowym popierał jej utworzenie, a na swoim „podwórku" nawoływał do przemyślenia tej kwestii i uwzględnienia uwarunkowań historycznych.

Klęska Europejskiej Wspólnoty Obronnej doprowadziła do stanu zawieszenia układu niemieckiego z 26 maja 1952 roku, który nie mógł wejść życie. Porozumienie zawierało zmiany mające znaczenie konstytutywne dla przyszłego kształtu Europy Zachodniej. Alianci zachodni postanowili formalnie zakończyć okupację Niemiec Zachodnich i przyznać im suwerenne prawa państwowe. Co więcej, plan zakładał remilitaryzację pod kontrolą EWO. W obliczu zasadniczej zmiany okoliczności należało zwołać konferencję międzyrządową, na której przedstawiciele państw NATO zadecydowaliby o dalszych działaniach w stosunku do RFN. Konferencja przygotowawcza odbyła się w Londynie od 28 września do 3 października 1954 roku w składzie: Stany Zjednoczone, Kanada, Wielka Brytania, Holandia, Luksemburg, Belgia, Francja, Włochy i RFN. Podjęto wówczas szereg decyzji dotyczących kształtu Europy Zachodniej, a w szczególności wydano zgodę na przystąpienie RFN do Traktatu Północnoatlantyckiego. Jednocześnie zaakceptowano akcesję Niemiec Zachodnich do Traktatu Brukselskiego, co zaowocowało utworzeniem Unii Zachodnioeuropejskiej, w której skład weszły również Włochy.

Tymczasem francuski premier nie dawał za wygraną, chcąc wynegocjować jak najlepsze warunki dla Francji, wiedziano już bowiem, że wstąpienie RFN do NATO jest sprawą raczej przesądzoną. Żądania Mendèsa dotyczyły powołania Europejskiej Agencji Zbrojeniowej, która kontrolowałaby proces remilitaryzacji RFN, osiągnięcia porozumienia w sprawie Zagłębia Saary oraz utrzymywania przez Wielką Brytanię i Stany Zjednoczone wojsk na kontynencie przez 50 lat.

Fot. NATO

Posiedzeniu Rady Północnoatlantyckiej, Paryż, 23 października 1954 r.

Zaspokojenie francuskich roszczeń otworzyło Niemcom drogę do akcesji. Od tej pory trzy najsilniejsze państwa, czyli: USA, Wielka Brytania i Francja, były zgodne w dążeniu do zakończenia okupacji Niemiec Zachodnich. Wymienione postanowienia miały przełomowe znaczenie. Państwa Beneluksu i Francja, które do tej pory broniły się przed remilitaryzacją sąsiada, zgodziły się na tak brzemienne w skutki decyzje.

Spotkanie Rady Północnoatlantyckiej w Paryżu,
18 lipca 1955 r.

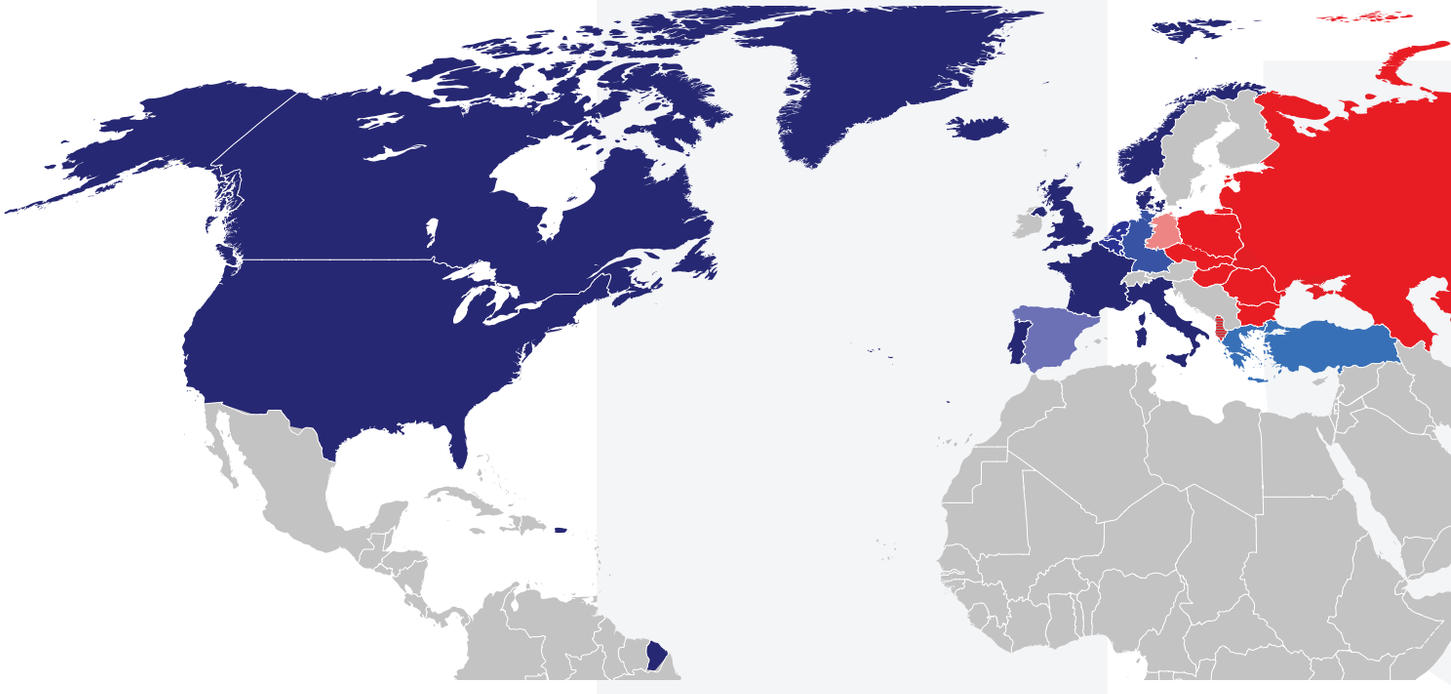

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Ustalenia formalnie potwierdzono w dniach 19–23 października 1954 roku w Paryżu, gdzie zawarto wiążące porozumienia. Na mocy podpisanego wtedy protokołu uznano, że w imieniu wszystkich członków sojuszu i za ich zgodą Stany Zjednoczone wystosują oficjalne zaproszenie dla rządu RFN. Zgodnie z wymogami traktatowymi pod koniec października 1954 roku na posiedzeniu Rady Północnoatlantyckiej podjęto decyzję o przyjęciu RFN do sojuszu, a przed Kwaterą Główną NATO w Paryżu załopotała na wietrze niemiecka flaga. Niemcy mogli się cieszyć z pełnoprawnego członkostwa od maja 1955 roku. Bezpośrednim skutkiem remilitaryzacji i przyjęcia RFN do NATO stało się utworzenie 14 maja 1955 roku Układu Warszawskiego w pełni podporządkowanego Sowietom.

W okresie dyktatury generała Francisco Franco (do śmierci w 1975 roku), sprawującego nieograniczoną, dyktatorską władzę, Hiszpania pozostawała poza procesem integracji europejskiej (w 1970 roku podpisano jedynie porozumienie o handlu

Państwa członkowskie NATO i Układu Warszawskiego w okresie 1949–1990

NATO
- 1949
- 1952
- 1955
- 1982

Układ Warszawski
- 1955
- 1956

preferencyjnym). Jednocześnie Hiszpania utrzymywała dobre stosunki z USA, z którymi w 1953 roku podpisała porozumienie zezwalające na amerykańskie bazy wojskowe na jej terytorium. Starała się też utrzymywać specjalne partnerstwo z byłymi koloniami w Ameryce Łacińskiej oraz ze światem arabskim, aczkolwiek więzi te pozostawały głównie w sferze retoryki. Premier Adolfo Suarez (do 1981 roku) prowadził politykę neutralną, w ramach której

Fot. SSGT F. Lee Corkran, DoD photo, USA

Brama Brandenburska, 1 grudnia 1989 r.

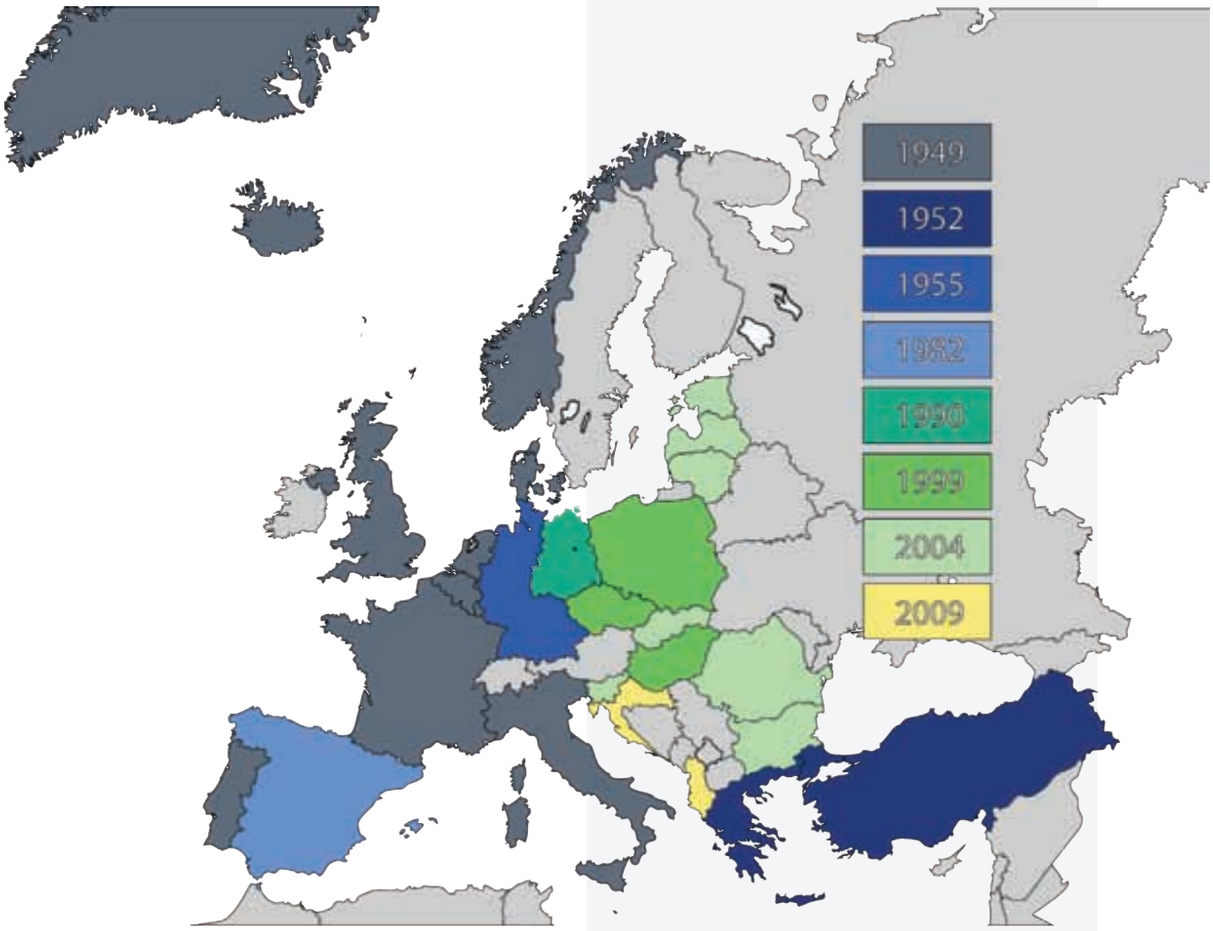
Fot. Adrian Bojczuk

Obalenie muru berlińskiego to symbol końca podziałów w Europie i zjednoczenia Niemiec w 1990 roku. Na zdjęciu zachowany fragment muru berlińskiego.

Hiszpania uczestniczyła w konferencji Ruchu Państw Niezaangażowanych w Hawanie w 1979 roku, ale jego następca Leopoldo Calvo Sotelo postanowił zapewnić bezpieczeństwo narodowe poprzez przystąpienie do NATO, co nastąpiło w 1982 roku. 3 października 1990 NATO powiększyło się o terytorium NRD, po przyłączeniu jej landów do RFN.

Etapy rozszerzania NATO w Europie

Zmiany polityczne, jakie zaszły w latach 90. XX dwudziestego wieku spowodowały, że NATO otworzyło się na współpracę polityczno-wojskową z krajami Europy, Azji Środkowej oraz Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej. Pierwszą inicjatywą było utworzenie Rady Współpracy Północnoatlantyckiej (NACC) w 1991 roku, która w maju 1997 roku została zastąpiona przez Radę Partnerstwa Euroatlantyckiego (EAPC). Zgłoszony przez NATO w styczniu 1994 roku Program Partnerstwo dla Pokoju (PdP) nadał nowy wymiar stosunkom między sojuszem a krajami partnerskimi.

12 marca 1999 roku do NATO przystąpiły pierwsze państwa należące dawniej do Układu Warszawskiego: Czechy, Węgry i Polska, a 29 marca 2004 roku – Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Rumunia, Słowacja i Słowenia. Najnowszymi członkami NATO są Albania i Chorwacja, które weszły w skład organizacji 1 kwietnia 2009 roku. Obecnie NATO liczy 28 członków.

Państwa członkowskie NATO wraz z datą przystąpienia

	Albania	2009
	Belgia	1949
	Bułgaria	2004
	Chorwacja	2009
	Czechy	1999
	Dania	1949
	Estonia	2004
	Francja	1949
	Grecja	1952
	Hiszpania	1982
	Holandia	1949
	Islandia	1949
	Kanada	1949
	Litwa	2004

	Luksemburg	1949
	Łotwa	2004
	Niemcy	1955 (1990 z NRD)
	Norwegia	1949
	Polska	1999
	Portugalia	1949
	Rumunia	2004
	Słowacja	2004
	Słowenia	2004
	Stany Zjednoczone	1949
	Turcja	1952
	Węgry	1999
	Wielka Brytania	1949
	Włochy	1949

12 marca 1999 roku

przystąpienie do NATO Polski, Czech i Węgier

Fot. str. 28-29 NATO

Medal pamiątkowy „Wejście Polski do NATO" wybity przez Mennicę Państwową

15 LAT
1999 | 2014
POLSKA w NATO

Ceremonia podniesienia flag nowych członków Paktu Północnoatlantyckiego, Bruksela, 16 marca 1999 r.

Fot. NATO

29 marca 2004 roku

do NATO przystępują: Bułgaria, Estonia, Łotwa, Litwa, Rumunia, Słowacja i Słowenia

Nieformalne spotkanie ministrów obrony państw NATO w Warszawie, 24–25 września 2002 r.

Nieformalne spotkanie ministrów obrony państw NATO w Krakowie, 19–20 września 2009 r.

1 kwietnia 2009 roku

do NATO przystępują Albania i Chorwacja

10 lat

Fot. NATO

Polski, Czech i Węgier w NATO, 29 marca 2009 roku

10 lat Polski, Czech i Węgier w NATO. Przemawia sekretarz generalny NATO Jaap de Hoop Scheffer. Bruksela, 29 marca 2009 r.

15 LAT 1999 2014 POLSKA w NATO

POLSKA POLITYKA ZAGRANICZNA W OKRESIE PRZEMIAN

Obrady Okrągłego Stołu w Sali Kolumnowej Pałacu Namiestnikowskiego, 6 lutego 1989 r.

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Erazm Ciołek

W latach 1989–1991 – pierwszych latach przemian ustrojowych – państwa Europy Środkowej i Wschodniej nie miały jeszcze jasno sprecyzowanej koncepcji ich przyszłego miejsca w strukturach międzynarodowych. Wynikało to z kilku okoliczności. Główną była niepewność co do przyszłości Związku Radzieckiego i zależnej od niej konfiguracji stosunków międzynarodowych w regionie.

Trudności związane z transformacją wewnętrzną oraz poszukiwanie nowej roli międzynarodowej doprowadziły do ożywienia współpracy regionalnej. Wśród polityków wchodzących w skład rządów byłych państw komunistycznych silna była wówczas koncepcja neutralności, wynikająca z nieufności wobec zachodnich gwarancji bezpieczeństwa oraz obaw przed dominacją krajów lepiej rozwiniętych. Na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego stulecia polskie inicjatywy dyplomatyczne zmierzały w kierunku tworzenia struktur regionalnych, takich jak proponowana w 1990 roku przez ministra spraw zagranicznych Krzysztofa Skubiszewskiego – Rada Współpracy Europejskiej, czy o rok późniejsza inicjatywa Lecha Wałęsy dotycząca utworzenia regionalnego sojuszu obronnego określanego mianem NATO-bis. W kierunku porozumień o charakterze regionalnym szły takie posunięcia, jak powołanie do życia Trójkąta Wyszehradzkiego (Czechosłowacja, Polska i Węgry) czy też Inicjatywy Środkowoeuropejskiej. Działania te nie przyniosły znaczących, a tym bardziej trwałych efektów.

Począwszy od 1992 roku sytuacja zaczęła się krystalizować. Rozwiązanie Układu Warszawskiego i Rady Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, a przede wszystkim rozpad Związku Radzieckiego, stworzyły nową sytuację. W Europie Środkowej i Wschodniej ukształtowała się ponadpartyjna zgoda co do celowości ubiegania się o członkowstwo w NATO.

Na wczesnym etapie przemian w Polsce w kręgach decyzyjnych dominowały optymizm i głęboka wiara, że zwycięstwo nad reżimem totalitarnym daje przepustkę do przeniknięcia do systemu państw demokratycznych, struktur integracyjnych i polityczno-militarnych Zachodu. Wkrótce jednak stało się jasne, że podstawą urzeczywistnienia tych aspiracji jest umiejętność wykorzystania nowej europejskiej rzeczywistości do realizacji interesów. Niepodjęcie działań w tym kierunku mogło oznaczać jedno – marginalizację państwa polskiego i zepchnięcie go na boczny tor przemian zarówno w regionie, jak i na świecie.

Okres transformacji nie tylko charakteryzował się licznymi implikacjami wewnętrznymi, ale i w dużym stopniu wpłynął na zmianę położenia międzynarodowego naszego kraju. W toku procesu przemian Polska poszukiwała nowych

koncepcji w polityce zagranicznej, kładąc nacisk na kilka podstawowych aspektów, w tym: dominację prozachodniej i proeuropejskiej tendencji, eksponowanie suwerenności, niezawisłości i integralności terytorialnej, deklarowanie gotowości do współpracy dobrosąsiedzkiej i regionalnej, konieczność rozwiązania napięć i konfliktów (zwłaszcza ze strony państw byłej Jugosławii), które rzutowały na stan bezpieczeństwa Europy.

Jeszcze przed 1989 rokiem grupy polityków opozycyjnych wysuwały postulaty ożywienia współpracy polsko-czesko-węgierskiej. Pierwsze spotkanie konsultacyjne na najwyższym szczeblu prezydentów i premierów oraz ministrów spraw zagranicznych Polski i Czechosłowacji odbyło się 9 kwietnia 1990 roku w Bratysławie. Nie przyniosło ono jednak wiążących ustaleń, w dużej mierze z uwagi na istotne różnice w podejściu do kwestii charakteru i formy współpracy regionalnej między kierownictwem obu krajów. **Dopiero podczas drugiego spotkania prezydentów trzech państw – 15 lutego 1991 roku w historycznej miejscowości węgierskiej Wyszehrad pod Budapesztem (gdzie w 1335 roku doszło do spotkania królów Węgier, Czech i Polski) – podpisano wspólną deklarację, w której uzgodniono m.in. zacieśnianie współpracy politycznej, gospodarczej, kontaktów społecznych itp., dążenie do uzgadniania polityki zagranicznej, w tym także utrzymywanie poprawnych stosunków z ZSRR i Zachodem.** W ciągu 1991 roku doszło do intensyfikacji dwu- i trójstronnych konsultacji na różnych szczeblach między sygnatariuszami tzw. Trójkąta Wyszehradzkiego.

Fot. visegradgroup.eu

Spotkanie Prezydenta Czechosłowacji Václava Havla, Premiera Węgier Józsefa Antalla i Prezydenta Polski Lecha Wałęsy w czasie konferencji w Wyszehradzie 15 lutego 1991 r.

5-6 października 1991 roku odbył się trzeci szczyt prezydentów Polski, Czechosłowacji i Węgier w Krakowie. Przyjęto wówczas tzw. Deklarację Krakowską. Jej istotnymi elementami były: przyspieszenie integracji ze strukturami europejskimi,

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

dążenie do wspólnego modelowania europejskiego porządku, konkretyzacja form współpracy w Europie Środkowo-Wschodniej. Ministrowie spraw zagranicznych w specjalnym oświadczeniu wypowiedzieli się także za nadaniem określonego kształtu kontaktom z NATO

Współpraca w ramach Grupy Wyszehradzkiej miała przede wszystkim charakter konsultacyjny. Prezydenci, szefowie rządów oraz ministrowie poszczególnych resortów spotykali się regularnie w ramach wymiany poglądów. Współpraca miała określony wymiar polityczno-dyplomatyczny, lecz w żadnym stopniu nie doprowadziła do wykrystalizowania ściślejszych powiązań.

Od połowy lat 90. narastała rywalizacja między członkami grupy w odniesieniu do zabiegów o członkowstwo w NATO i Unii Europejskiej. U jej podstaw leżało dążenie do uzyskania gwarancji bezpieczeństwa. Jego niedostatek warunkowało kilka przesłanek i tendencji rozwojowych, w tym: niekorzystne położenie geopolityczne i strategiczne między rozpadającym się ZSRR a integrującą się Europą oraz trudności wynikające z transformacji systemowej, które nie sprzyjały także stabilizacji politycznej.

Przebieg napięć na Bałkanach, zwłaszcza zaś konfliktu jugosłowiańskiego, przyczynił się do gorączkowego poszukiwania przez kraje EŚW nowych modeli i gwarancji bezpieczeństwa. Zasadniczej gwarancji dla stabilizacji wewnętrznej oraz bezpieczeństwa całego regionu upatrywano w zacieśnieniu współpracy z Organizacją Paktu Północnoatlantyckiego. Już w pierwszej połowie lat 90. państwa Grupy Wyszehradzkiej postulowały otwarcie NATO na Europę Środkową.

Członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim zostało oficjalnie uznane za priorytetowy cel polskiej polityki bezpieczeństwa w roku 1992, w przyjętych wówczas założeniach Polityki bezpieczeństwa i Strategii obronnej RP. Rozpoczęto wdrażanie

kompleksowego programu reform politycznych, wojskowych i gospodarczych, mających na celu stopniowe osiąganie standardów obowiązujących w NATO

Przejawem współpracy między NATO a krajami europejskimi było utworzenie w grudniu 1991 roku Rady Współpracy Północnoatlantyckiej z udziałem 25 państw, w tym 16 NATO i 6 byłych członków Układu Warszawskiego oraz Litwy, Łotwy i Estonii. Po rozpadzie ZSRR członkami NACC stały się wszystkie kraje Wspólnoty Niepodległych Państw oraz Albania. Finlandia uczestniczyła w obradach jako obserwator.

Zdjęcia z Posiedzenia Rady Północnoatlantyckiej w Brukseli, 20 grudnia 1991 r.

Kiedy kontrowersje między Rosją a NATO wokół poszerzenia Sojuszu na Wschód osiągnęły apogeum, 30 maja 1997 roku NACC przekształcono w Radę Partnerstwa Euroatlantyckiego (EAPC) z możliwością uczestnictwa w niej wszystkich krajów członkowskich Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) (organizacja mająca na celu zapobiegania powstawaniu konfliktów w Europie powołana w 1995 roku w wyniku przekształcenia Konferencji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie). W roku 1998 w pracach EAPC uczestniczyło 44 państwa europejskie.

Z działalnością NACC i EAPC ścisły związek ma zatwierdzony w styczniu 1994 roku program NATO Partnerstwo dla Pokoju. Celem PdP było przygotowanie partnerów z EŚW do współdziałania wojskowego z krajami NATO poprzez wspólne ćwiczenia wojskowe, zwiększenie cywilnej kontroli nad siłami zbrojnymi, przygotowanie do przejrzystości planowania obronnego. Przystąpienie Polski do programu 2 lutego 1994 roku było milowym krokiem w jej drodze do NATO.

Premier Waldemar Pawlak podpisuje
Dokument Ramowy Partnerstwa dla Pokoju, 2 lutego 1994 r.

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

15 LAT 1999 2014
POLSKA w NATO

PARTNERSTWO DLA POKOJU

Komórka Koordynacyjna Partnerstwa dla Pokoju,
Belgia 19 maja 1994 r.

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. NATO

Fot. NATO

Partnerstwo to zostało nawiązane jako odzwierciedlenie wspólnego przekonania, że stabilność i bezpieczeństwo w obszarze euroatlantyckim mogą zostać osiągnięte jedynie poprzez współpracę i wspólne działania. Ochrona i promowanie podstawowych wolności i praw człowieka, utrzymywanie wolności, sprawiedliwości i pokoju poprzez demokrację są wspólnymi wartościami o fundamentalnym znaczeniu dla Partnerstwa.

Szczyt NATO w Brukseli, 10 stycznia 1994 r.

Uzyskanie przez Polskę członkowstwa w Sojuszu Północnoatlantyckim było możliwe dzięki efektywnemu jej udziałowi w programie Partnerstwo dla Pokoju (Partnership for Peace). Program był konsekwencją nowej strategii NATO zapoczątkowanej w lipcu 1990 roku na szczycie w Londynie i skonkretyzowanej w Deklaracji Rzymskiej z listopada 1991 roku. Przyjęty 11 stycznia 1994 roku podczas spotkania Rady Północnoatlantyckiej w Brukseli Dokument Ramowy programu określał warunki partnerstwa: kierowanie się w polityce zasadami Karty ONZ, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Aktu końcowego KBWE oraz ustaleniami rokowań rozbrojeniowych.

Konieczne były również: zapewnienie demokratycznej kontroli nad armią, zdolność i gotowość do udziału w operacjach pokojowych, odbywanie wraz

z oddziałami NATO wspólnych ćwiczeń i szkoleń. Program nie gwarantował pomocy w razie zagrożenia militarnego, nie określał też kryteriów ani terminów przyszłego członkowstwa. Jednakże wiele państw partnerskich od początku traktowało go jako element przygotowania do członkostwa w Sojuszu.

Poprzez PdP NATO dało wyraz swojemu zaangażowaniu w stabilizację sytuacji politycznej państw Europy Środkowo-Wschodniej, w których dokonywały się radykalne zmiany wewnętrzne. Program miał zaktywizować i włączyć te państwa do wspólnych starań o pokój i bezpieczeństwo.

W ramach Partnerstwa dla Pokoju NATO współpracuje z 22 krajami z Europy i Azji. Zakres współdziałania obejmuje operacje, które umacniają pokój i podnoszą bezpieczeństwo sygnatariuszy poprzez reformę obronności, bezpośrednią współpracę wojskową oraz ćwiczenia. Partnerstwo dla Pokoju oraz inne programy współpracy partnerskiej wzmacniają również samo NATO dzięki wprowadzeniu elementu różnorodności i wglądu w sytuację polityczną przy jednoczesnym rozszerzaniu zakresu bezpieczeństwa.

Rumunia, Litwa i Polska były pierwszymi państwami, które podjęły decyzję o przystąpieniu do programu. Rosja, podpisała dokument ramowy w 1994 roku. Po indywidualnych negocjacjach z Sojuszem każdy partner był zobowiązany podpisać Indywidualny Program Partnerstwa. Polska uczyniła to jako pierwsza w 1994 roku. Od momentu powstania Partnerstwa dla Pokoju dwanaście państw, które wcześniej działały w ramach tego programu, przystąpiło do NATO. Jeszcze więcej krajów partnerskich miało swój wkład w operacje prowadzone przez NATO, począwszy od Afganistanu, poprzez Kosowo, a na Libii skończywszy.

Oznaka IFOR. Napis w alfabecie łacińskim i cyrylicy

Państwa NATO i kraje partnerskie wspólnie przeprowadziły setki ćwiczeń, których celem były: poprawa interoperacyjności, zdolności rozwiązywania konfliktów, odpowiadania na sytuacje kryzysowe i prowadzenia operacji pokojowych.

Pierwszą operacją, w jakiej uczestniczyli sygnatariusze tego programu, była misja pokojowa sił IFOR w Bośni i Hercegowinie (1995–1996), przeprowadzona wspólnie z siłami NATO.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Wspólne ćwiczenia prowadzone w ramach
Partnerstwa dla Pokoju, 21 października 1994 r.

Fot. NATO

NATO
OTAN

PARTNERSTWO

NATO

O DLA POKOJU

Partnership for Peace **1994**

Graf. NATO

15 LAT
1999 | 2014
POLSKA w NATO

DROGA POLSKI DO NATO

Podniesienie flag Polski, Czech i Węgier przed Kwaterą Główną NATO w Brukseli odbyło się 16 marca 1999 r.

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Graf. Adrian Bojczuk

Negatywne doświadczenia historyczne – zarówno te związane z II wojną światową i poczuciem osamotnienia w 1939 roku, jak i te powojenne, kiedy nasz kraj pozostawał pod dominacją ZSRR – stały się główną siłą napędową dążeń Polski do członkowstwa w NATO. Uczestnictwo w najsilniejszym współcześnie istniejącym pakcie militarnym miało zapewnić Polsce poczucie bezpieczeństwa oraz godne miejsce wśród państw świata. Aby jednak mogło stać się faktem, należało przede wszystkim zmodernizować armię i dokonać w niej zmian organizacyjnych na wzór zachodni. Kolejnym ważnym warunkiem było zapewnienie cywilnej kontroli nad armią, co w praktyce oznaczało podporządkowanie Sztabu Generalnego cywilnemu ministrowi obrony oraz parlamentarną kontrolę nad siłami zbrojnymi.

W 1994 roku Polska przystąpiła do programu Partnerstwo dla Pokoju (pierwsze wspólne ćwiczenia Cooperative Bridge odbyły się jeszcze w 1994 roku w Biedrusku k. Poznania). W 1996 roku przyjęto ustawę o cywilnej kontroli nad armią oraz strukturze MON. Przeprowadzono daleko idące zmiany i reorganizację w siłach zbrojnych pod kątem przyszłego współdziałania z siłami NATO. Równocześnie prowadzono działania dyplomatyczne mające na celu uzyskanie zgody państw członkowskich na przystąpienie Polski do Sojuszu.

W lipcu 1997 roku Polska została zaproszona do negocjacji na temat uzyskania członkowstwa, a po ich zakończeniu umowa międzynarodowa o wstąpieniu Polski do NATO została ratyfikowana przez parlamenty 16 państw członkowskich, a następnie przez Sejm Rzeczpospolitej. W marcu 1999 roku w USA w miejscowości Independence ministrowie zagraniczni Polski, Czech i Węgier przekazali na ręce sekretarza stanu USA dokumenty ratyfikacyjne o wstąpieniu do NATO. Zakończyła się tym samym procedura akcesji. W uroczystych obchodach 50-lecia Paktu Północnoatlantyckiego po raz pierwszy uczestniczył prezydent Polski jako pełnoprawny członek Sojuszu. Polską flagę na maszt przed siedzibą NATO w Brukseli podniósł ówczesny major, późniejszy dowódca Wojsk Lądowych, Tadeusz Buk.

Obchody 50-lecia NATO.
Waszyngton, 24 kwietnia 1999 r.

Kalendarium ważniejszych działań i wydarzeń mających na celu wejście Polski do NATO

8 października 1989 r. – Na obrady komisji politycznej Zgromadzenia Parlamentarnego NATO w Rzymie po raz pierwszy w historii Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego została zaproszona delegacja Układu Warszawskiego, w tym przedstawiciele polskiego Sejmu.

21 marca 1990 r. – Szef polskiej dyplomacji Krzysztof Skubiszewski złożył oficjalną wizytę w Kwaterze Głównej NATO, gdzie spotkał się z Sekretarzem Generalnym Manfredem Wörnerem i stałymi przedstawicielami państw członkowskich.

7–8 czerwca 1990 r. – Na spotkaniu Rady Północnoatlantyckiej w Turnberry (Szkocja) ministrowie spraw zagranicznych NATO ogłosili „Posłanie z Turnburry", w którym zaproponowali Związkowi Sowieckiemu oraz krajom Europy Środkowej i Wschodniej nawiązanie współpracy z Sojuszem.

6 lipca 1990 r. – Na szczycie NATO w Londynie ogłoszono Deklarację Londyńską, w której Sojusz zaproponował państwom Europy Środkowej i Wschodniej nawiązanie partnerskich stosunków i rozwój kontaktów wojskowych.

Fot. str. 52-53 NATO

13-15 września 1990 r. – Polskę odwiedził Sekretarz Generalny NATO Manfred Wörner. W przemówieniu wygłoszonym w Sejmie RP wskazał na możliwość utworzenia w Europie, opartego na współpracy, stabilnego systemu bezpieczeństwa.

26-28 listopada 1990 r. – Zgromadzenie Północnoatlantyckie (forum międzyparlamentarne państw NATO) przyznało status obserwatorów parlamentarzystom Polski, Bułgarii, Czechosłowacji, Węgier i ZSRR.

3 kwietnia 1991 r. – Prezydent Lech Wałęsa spotkał się w Brukseli z sekretarzem generalnym NATO Manfredem Wörnerem. Po spotkaniu powiedział: „Były to wstępne rozmowy. Będzie ich więcej, bo pragniemy jednej, bezpiecznej Europy, a jej gwarancje znajdują się w NATO."

31 marca 1991 r. – Struktury wojskowe Układu Warszawskiego zostały rozwiązane. (Oficjalnie organizację tę rozwiązano w lipcu 1991 r.)

23 maja 1991 r. – Minister obrony narodowej Polski Piotr Kołodziejczyk złożył wizytę w Kwaterze Głównej NATO.

3 lipca 1991 r. – Prezydent Lech Wałęsa złożył wizytę w Kwaterze Głównej NATO, gdzie oświadczył: „Rzeczpospolita Polska podziela credo i podziela także cele polityczne Sojuszu Północnoatlantyckiego. Chcemy partnerstwa z Sojuszem i zakładamy dalszy rozwój współpracy."

6 października 1991 r. – Podczas spotkania w Krakowie prezydenci Polski (Lech Wałęsa), Czechosłowacji i Węgier stwierdzili, że kierowane przez nich państwa chcą wstąpić do NATO.

7–8 listopada 1991 r. – W Rzymie podczas spotkania Rady Północnoatlantyckiej na szczeblu szefów państw i rządów ogłoszono przyjęcie przez NATO nowej Koncepcji Strategicznej oraz wydano Deklarację Rzymską w sprawie pokoju i współpracy.

20 grudnia 1991 r. – Z udziałem 16 państw NATO i 9 Europy Środkowej w Brukseli odbyło się inauguracyjne posiedzenie Północnoatlantyckiej Rady Współpracy (NACC). Rada stała się forum współdziałania NATO z państwami Europy Środkowej i Wschodniej, krajami pozostałymi po rozpadzie Związku Sowieckiego oraz krajami europejskimi posiadającymi status państw neutralnych.

10 marca 1992 r. – Na nadzwyczajnym spotkaniu ministrów spraw zagranicznych i przedstawicieli państw Północnoatlantyckiej Rady Współpracy ogłoszono pierwszy Plan Pracy dla Dialogu, Partnerstwa i Współpracy (NACC Work Plan).

11–12 marca 1992 r. – Sekretarz generalny NATO Manfred Wörner uczestniczył w odbywającym się w Polsce seminarium na temat bezpieczeństwa Europy Środkowo-Wschodniej. Oświadczył wtedy: „drzwi do NATO są dla was otwarte".

10 kwietnia 1992 r. – Odbyło się pierwsze posiedzenie Komitetu Wojskowego NATO, w którym uczestniczyli ministrowie obrony i szefowie sztabów państw Europy Środkowej i Wschodniej.

Fot. str. 54-55 NATO

8 października 1992 r. – Podczas wizyty w brukselskiej siedzibie Sojuszu premier Hanna Suchocka wyraziła przekonanie, że „Polska będzie w stanie przystąpić do NATO wcześniej niż do EWG".

31 stycznia 1993 r. – Podczas rozmów Światowego Forum Gospodarczego w Davos

Sekretarz Generalny NATO Manfred Wörner powiedział premier Hannie Suchockiej, że: „Polska będzie pierwszym krajem Grupy Wyszehradzkiej, który może zostać przyjęty do NATO".

29 marca 1993 r. – ambasadorowie państw NATO i ich partnerów z Północnoatlantyckiej Rady Współpracy zatwierdzili ogólne zasady przyszłej współpracy w przygotowaniach do ewentualnych wspólnych operacji dla utrzymania pokoju.

maj 1993 r. – spotkanie premier Hanny Suchockiej z przewodniczącym Zgromadzenia Północnoatlantyckiego, podczas którego zapewnił on o swoim poparciu dla Polski w staraniach o przyjęcie do NATO.

czerwiec 1993 r. – Polska wzięła udział w ćwiczeniach „Baltops 93".

Fot. Aleksander Rawski

1 września 1993 r. – W liście wystosowanym do sekretarza generalnego NATO prezydent Lech Wałęsa stwierdził, że członkostwo w NATO należy do priorytetów polskiej polityki zagranicznej.

30 września 1993 r. – Borys Jelcyn rozsyła do przywódców USA, Wielkiej Brytanii, Francji i Niemiec list, w którym oświadcza, że przesunięcie granic NATO w kierunku Rosji będzie odebrane jako zagrożenie jej bezpieczeństwa.

20 października 1993 r. – Amerykanie przedstawiają ministrom obrony państw NATO nową inicjatywę współpracy z państwami Europy Środkowej i Wschodniej, czyli Partnerstwo dla Pokoju.

21 października 1993 r. – Podczas wizyty w Warszawie prezydent Czech Václav Havel oraz polscy gospodarze stwierdzili, że Czechy, Słowacja, Polska i Węgry pragną przystąpić do Sojuszu.

10 stycznia 1994 r. – Podczas szczytu w Brukseli NATO przedstawiło państwom Europy Środkowej i Wschodniej propozycje współpracy z w ramach programu Partnerstwo dla Pokoju.

12 stycznia 1994 r. – Na spotkaniu z prezydentem Billem Clintonem w Pradze prezydenci państw Grupy Wyszehradzkiej (Czechy, Słowacja, Węgry i Polska) zaakceptowali program Partnerstwa dla Pokoju..

2 lutego 1994 r. – Premier Waldemar Pawlak podczas wizyty w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli podpisał Dokument Ramowy Partnerstwa dla Pokoju.

Fot. NATO

14–15 lutego 1994 r. – Wizytę w Polsce złożył przewodniczący Komitetu Wojskowego NATO, marszałek Richard Vincent.

11 kwietnia 1994 r. – Podczas wizyty w Polsce zastępca sekretarza stanu USA Strobe Talbot potwierdził związek pomiędzy uczestnictwem w Partnerstwie dla Pokoju a przyszłym członkostwem w Sojuszu państw Europy Środkowej i Wschodniej.

25 kwietnia 1994 r. – Minister obrony narodowej Piotr Kołodziejczyk przedłożył w Kwaterze Głównej NATO polski dokument prezentacyjny Partnerstwa dla Pokoju.

17 czerwca 1994 r. – Amerykańscy senatorowie – republikanin Hank Brown i demokrata Paul Simon – przedstawili projekt ustawy o zwiększeniu współpracy wojskowej Polski, Czech i Węgier z NATO (NATO Participation Act).

5 lipca 1994 r. – Indywidualny Program Partnerstwa (IPP) został przyjęty przez Polskę i NATO. Polska podpisała ten program jako pierwsze z państw programu PdP.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

7–9 lipca 1994 r. – Wizytę w Polsce złożył Naczelny Dowódca Połączonych Sił Zbrojnych NATO w Europie gen. George A. Joulwan. Omawiano przygotowania do wspólnych ćwiczeń wojskowych w ramach PdP.

12–16 września 1994 r. – W Biedrusku pod Poznaniem, w ramach Partnerstwa dla Pokoju, odbyły się (pod kryptonimem „Cooperative Bridge") pierwsze wspólne ćwiczenia wojskowe, w których uczestniczyły jednostki z trzynastu państw członkowskich Sojuszu i z krajów partnerskich.

8 października 1994 r. – Kongres amerykański przyjął „poprawkę Browna", upoważniającą prezydenta USA do rozszerzenia na Polskę, Czechy, Słowację i Węgry korzyści związanych ze współpracą wojskową z NATO na zasadach sojuszniczych. Łączą się one m.in. z możliwościami otrzymywania nadwyżek broni amerykańskiej. W swej najnowszej wersji ustawa zawierała program ułatwienia przyjęcia wspomnianych krajów do Sojuszu Północnoatlantyckiego. 3 listopada 1994 roku Prezydent Clinton podpisał ustawę zawierającą tę poprawkę.

1 grudnia 1994 r. – Podczas spotkania Rady Północnoatlantyckiej na szczeblu ministrów spraw zagranicznych potwierdzono, że zgodnie z art. 10 Traktatu Waszyngtońskiego, Sojusz pozostaje otwarty na przyszłe członkostwo innych państw europejskich. Sekretarz Stanu USA Warren Christopher oświadczył, że Stany Zjednoczone chcą rozpocząć rozmowy o powiększeniu Sojuszu z zainteresowanymi państwami już w 1995 roku.

16 lutego 1995 r. – Rozszerzenie NATO o Czechy, Polskę, Słowację i Węgry zostało potwierdzone uchwałą o Odnowie Bezpieczeństwa Narodowego (National Security Revitalization Act) przyjętą przez Izbę Reprezentantów Kongresu USA.

23 marca 1995 r. – Senator Hank Brown przedstawił projekt nowej ustawy przyznającej państwom Grupy Wyszehradzkiej status obserwatorów NATO.

5 kwietnia 1995 r. – Premier Józef Oleksy potwierdził w Brukseli wolę polskiego rządu ubiegania się o członkowstwo w Sojuszu. Stwierdził, że jednoczenie Europy nie powinno zatrzymać się na zachodnich granicach naszego kraju.

25–29 kwietnia 1995 r. – Gen. Tadeusz Wilecki, Szef Sztabu Generalnego WP, odwiedził Kwaterę Główną NATO w Brukseli, gdzie wziął udział w sesji Komitetu Wojskowego Sojuszu.

26–29 maja 1995 r. – W Budapeszcie (po raz pierwszy nie w kraju członkowskim NATO) obradowało Zgromadzenie Północnoatlantyckie. Opowiedziało się ono za powiększeniem Sojuszu, przyjęciem do niego do końca 1998 roku Polski, Węgier, Czech, Słowacji i Słowenii oraz za jednoczesnym umocnieniem stosunków z Rosją.

Fot. str. 58-59 NATO

27 czerwca 1995 r. – Na zaproszenie ministra obrony narodowej Zbigniewa Okońskiego przebywał w Polsce sekretarz obrony USA William Perry. Amerykańskiego gościa przyjęli prezydent Lech Wałęsa i premier Józef Oleksy.

8–26 sierpnia 1995 r. – W Fort Polk (Luizjana), po raz pierwszy na terytorium USA, odbyły się w ramach PdP ćwiczenia wojskowe pod kryptonimem „Cooperative Nugget" z udziałem żołnierzy z czternastu państw NATO i krajów partnerskich, w tym Polski.

9–20 września 1995 r. – W Niemczech, w ramach PdP, pod kryptonimem "Combined Endeavor" odbyły się pierwsze wspólne polsko-niemieckie ćwiczenia wojskowe.

28 września 1995 r. – Sekretarz Generalny NATO Willy Claes dokonał pierwszej prezentacji „Studium o rozszerzeniu NATO", dokumentu omawiającego różne aspekty procesu rozszerzenia.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

14–15 października 1995 r. – Pod przewodnictwem Ambasadora Gebhardta von Moltke przebywał w Warszawie zespół briefingowy NATO, który przedstawił polskim władzom „Studium o rozszerzeniu NATO".

5 grudnia 1995 r. – Rząd RP podjął decyzję o wysłaniu w ramach operacji IFOR polskiego kontyngentu wojskowego do Bośni i Hercegowiny.

17 stycznia 1996 r. – Aleksander Kwaśniewski po wyborze na Prezydenta RP, udał się z pierwszą wizytą do Brukseli.

Fot. NATO

8 lutego 1996 r. – We wspólnym liście do sekretarza generalnego NATO ministrowie obrony i spraw zagranicznych RP oficjalnie przyjęli wystosowane przez Sojusz 29 stycznia 1996 r. zaproszenie do rozpoczęcia dialogu indywidualnego z NATO.

4 kwietnia 1996 r. – Polska przekazała NATO Indywidualny Dokument Dyskusyjny, w którym zawarto argumenty przemawiające za rozszerzeniem Paktu – wizje przyszłej roli NATO i europejskiej konstrukcji bezpieczeństwa.

7 maja 1996 r. – Pierwsze spotkanie w ramach indywidualnego dialogu Polska – NATO odbyło się w Brukseli. Poza spotkaniami indywidualnymi w 1996 roku odbyły się jeszcze dwie sesje wspólne dialogu NATO – kraje PdP. Kolejne spotkania dialogu indywidualnego miały miejsce 1 VII, 30 VII, i 10 X 1996 r. oraz 25 IV 1997 r.

19–22 czerwca 1996 r. – Po raz pierwszy w Warszawie odbyły się doroczne (XIII) Warsztaty NATO. Są to spotkania wysokiej rangi przedstawicieli polityki, sił zbrojnych, biznesu i nauki z Europy i Ameryki Północnej, podczas których dyskutowane są problemy związane z bezpieczeństwem europejskim.

26 lipca 1996 r. – Senat USA uchwalił ustawę przyznającą pomoc wojskową Polsce, Węgrom, Republice Czeskiej i Słowenii jako krajom kwalifikującym się w pierwszej kolejności do przystąpienia do NATO.

6 września 1996 r. – sekretarz Stanu USA Warren Christopher oświadczył w przemówieniu w Stuttgarcie, że nadzwyczajny szczyt NATO wiosną 1997 roku powinien zapoczątkować proces rozmów z pierwszymi krajami, o które Sojusz postanowi się rozszerzyć. Jednoczenie zaproponował Moskwie sformalizowanie strategicznego partnerstwa w postaci Karty NATO-Rosja.

Fot. NATO

22 października 1996 r. – W przemówieniu wygłoszonym w Detroit Bill Clinton podał konkretną datę powiększenia NATO. Prezydent USA oświadczył, że pierwsze państwa spośród krajów Europy Środkowej i Wschodniej powinny być przyjęte do Sojuszu Atlantyckiego najpóźniej w 1999 roku, kiedy to NATO obchodzić będzie 50-lecie swego istnienia.

17 grudnia 1996 r. – Rada Ministrów RP przyjęła uchwałę nr 146/96, w której formalnie zdecydowano o udziale polskiego kontyngentu „do 500 osób" w ramach Sił Stabilizacyjnych SFOR w Bośni.

9–12 stycznia 1997 r. – 90 proc. badanych przez OBOP Polaków poparło starania o członkowstwo naszego kraju w NATO.

21 lutego 1997 r. – Wizyta premiera RP Włodzimierza Cimoszewicza w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli. Podczas rozmowy z sekretarzem generalnym Sojuszu Javierem Solaną i w trakcie wystąpienia przed Radą Północnoatlantycką Premier przedstawił polskie stanowisko w sprawie procesu rozszerzenia NATO.

24 marca 1997 r. – Prezydent Aleksander Kwaśniewski spotkał się w Brukseli z sekretarzem generalnym NATO Javierem Solaną.

30 maja 1997 r. – W czasie spotkań w Sintrze szefowie dyplomacji państw NATO podjęli próbę wskazania krajów, które przyjęte zostaną do NATO w pierwszej grupie. Spierano się, czy to ma być trójka (Polska, Węgry, Czechy), czy też piątka (dodatkowo Słowenia i Rumunia). Powołano Radę Partnerstwa Euroatlantyckiego.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Szczyt NATO w Madrycie,
8-9 lipca 1997 r.

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Szczyt szefów państw i rządów NATO w Madrycie,
8–9 lipca 1997 r.

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. str. 66-67 NATO

8 lipca 1997 r. – Podczas szczytu szefów państw i rządów NATO w Madrycie podpisano „Deklarację o Euroatlantyckim Bezpieczeństwie i Współpracy". Tym samym zapadła decyzja o zaproszeniu Polski, Czech i Węgier do rozmów w sprawie członkostwa. W deklaracji zapowiedziano ponadto, że w czasie najbliższej sesji Rady Północnoatlantyckiej (16 grudnia 1997 r.) nastąpi podpisanie Protokołu Akcesyjnego. Proces ratyfikacyjny miał zostać sfinalizowany w terminie umożliwiającym uzyskanie przez zaproszone państwa „efektywnego" członkostwa, do kwietnia 1999 r.

1 sierpnia 1997 r. – Sejm RP przyjął uchwałę, upoważniającą rząd do przystąpienia do rozmów akcesyjnych i zobowiązującą go do zapewnienia NATO o woli przyjęcia zobowiązań oraz o gotowości poniesienia niezbędnych kosztów wynikających z członkostwa.

16 września 1997 r. – Początek rozmów akcesyjnych pomiędzy NATO a Polską.

29 września 1997 r. – Druga sesja rozmów akcesyjnych RP z NATO poświecona była głównie aspektom obronnym członkostwa RP w NATO.

9 października 1997 r. – Trzecia sesja rozmów akcesyjnych RP z NATO poświęcona została w całości sprawom finansowym. W szczególności skupiono się na zamierzeniach Polski dotyczących utrzymania na odpowiednim poziomie zdolności obronnej oraz planowanego udziału Polski w finansowanych wspólnie przedsięwzięciach.

23 października 1997 r. – W Kwaterze Głównej NATO w Brukseli odbyło się czwarte, ostatnie, spotkanie w ramach rozmów akcesyjnych RP – NATO.

14 listopada 1997 r. – Bronisław Geremek, minister spraw zagranicznych Polski, przekazał sekretarzowi generalnemu NATO list wyrażający wolę RP przystąpienia do Traktatu Północnoatlantyckiego. Dokument potwierdzał gotowość przyjęcia obowiązków związanych z członkostwem.

25 listopada 1997 r. – Premier RP Jerzy Buzek złożył oficjalną wizytę w Brukseli Spotkał się m.in. z sekretarzem generalnym Sojuszu Javierem Solaną i sekretarzem generalnym UZE Jose Cutileiro.

16 grudnia 1997 r. – Ministrowie spraw zagranicznych państw NATO podpisali protokoły akcesyjne dla Polski, Czech i Węgier, które w roku 1998 stanowiły przedmiot ratyfikacji w szesnastu krajach Sojuszu. Za moment zakończenia procedury ratyfikacji przez dane państwo uznaje się przekazanie instrumentów ratyfikacyjnych rządowi Stanów Zjednoczonych, jako depozytariuszowi Traktatu Waszyngtońskiego.

28 grudnia 1997 r. – Po raz pierwszy w cotygodniowym spotkaniu Rady Północnoatlantyckiej na szczeblu ambasadorów uczestniczyli przedstawiciele Polski, Czech i Węgier. Mieli oni status obserwatorów.

2 lutego 1998 r. – Parlament Kanady jako pierwszy ratyfikował protokoły akcesyjne, które 4 lutego zostały przekazane Departamentowi Stanu USA.

9–10 lutego 1998 r. – Szefowie dyplomacji „Trójki Madryckiej" wzięli udział w przekazaniu protokołów akcesyjnych do Senatu USA.

8–9 grudnia 1998 r. – W Brukseli odbyło się spotkanie Rady Północnoatlantyckiej na szczeblu ministrów spraw zagranicznych w formule NAC+3. W trakcie spotkania omówiono m.in. kwestie dotyczące stanu przygotowań do akcesji Polski, Czech i Węgier. Minister Geremek uczestniczył także w spotkaniu Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego.

9 grudnia 1998 r. – Minister Bronisław Geremek po raz pierwszy uczestniczył w posiedzeniu Komisji NATO – Ukraina.

Fot. NATO

17–18 grudnia 1998 r. – W Brukseli odbyło się spotkanie ministrów obrony NATO, w którym uczestniczyli ministrowie obrony Polski, Czech i Węgier

29 stycznia 1999 r. – Sekretarz generalny NATO J. Solana wystosował do Polski, Czech i Węgier formalne zaproszenia do przystąpienia do Traktatu Północnoatlantyckiego

17 lutego 1999 r. – Ustawa o ratyfikacji Traktatu Waszyngtońskiego została przyjęta przez Sejm, a następnie tego samego dnia Senat. Dwa dni później podpisał ją prezydent. Weszła w życie z dniem publikacji w dniu 19 lutego w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr13, poz.111). Akt przystąpienia do Sojuszu został przesłany przez MSZ do Kancelarii Prezydenta w dniu 19 lutego 1999 roku.

26 lutego 1999 r. – Po uprzedniej kontrasygnacie Premiera Prezydent RP podpisał akt przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Traktatu Północnoatlantyckiego.

Graf. Adrian Bojczuk

12 marca 1999 r. – W Independence (stan Missouri w USA) Minister Spraw Zagranicznych RP, prof. Bronisław Geremek, przekazał na ręce Sekretarz Stanu USA, Madeleine Albright, akt przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Z tą chwilą Polska stała się formalnie stroną Traktatu, członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego. Tego samego dnia Prezydent RP Aleksander Kwaśniewski i inni najwyżsi przedstawiciele władz państwowych wzięli udział w ceremonii podniesienia na maszt flagi NATO na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie. Ceremonię poprzedziła uroczysta zmiana wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza.

12 marca 1999 r.

W Independence (stan Missouri w USA) Minister Spraw Zagranicznych RP, prof. Bronisław Geremek, przekazał na ręce sekretarz stanu USA, p. M. Albrighta, akt przystąpienia Polski do Traktatu Północnoatlantyckiego. Tym samym Polska stała się stroną Traktatu, członkiem Sojuszu Północnoatlantyckiego. Tego samego dnia na placu Marszałka Piłsudskiego w Warszawie odbyła się ceremonii podniesienia na maszt flagi NATO, w której wzięli udział prezydent RP Aleksander Kwaśniewski i inni najwyżsi przedstawiciele władz państwowych. Uroczystość poprzedziła uroczysta zmiana wart przed Grobem Nieznanego Żołnierza.

16 marca 1999 r.

Flagi narodowe trzech nowych państw członkowskich NATO: **Polski, Czech i Wegier** podniesiono na maszty **przed Kwaterą Główną Sojuszu w Brukseli.**

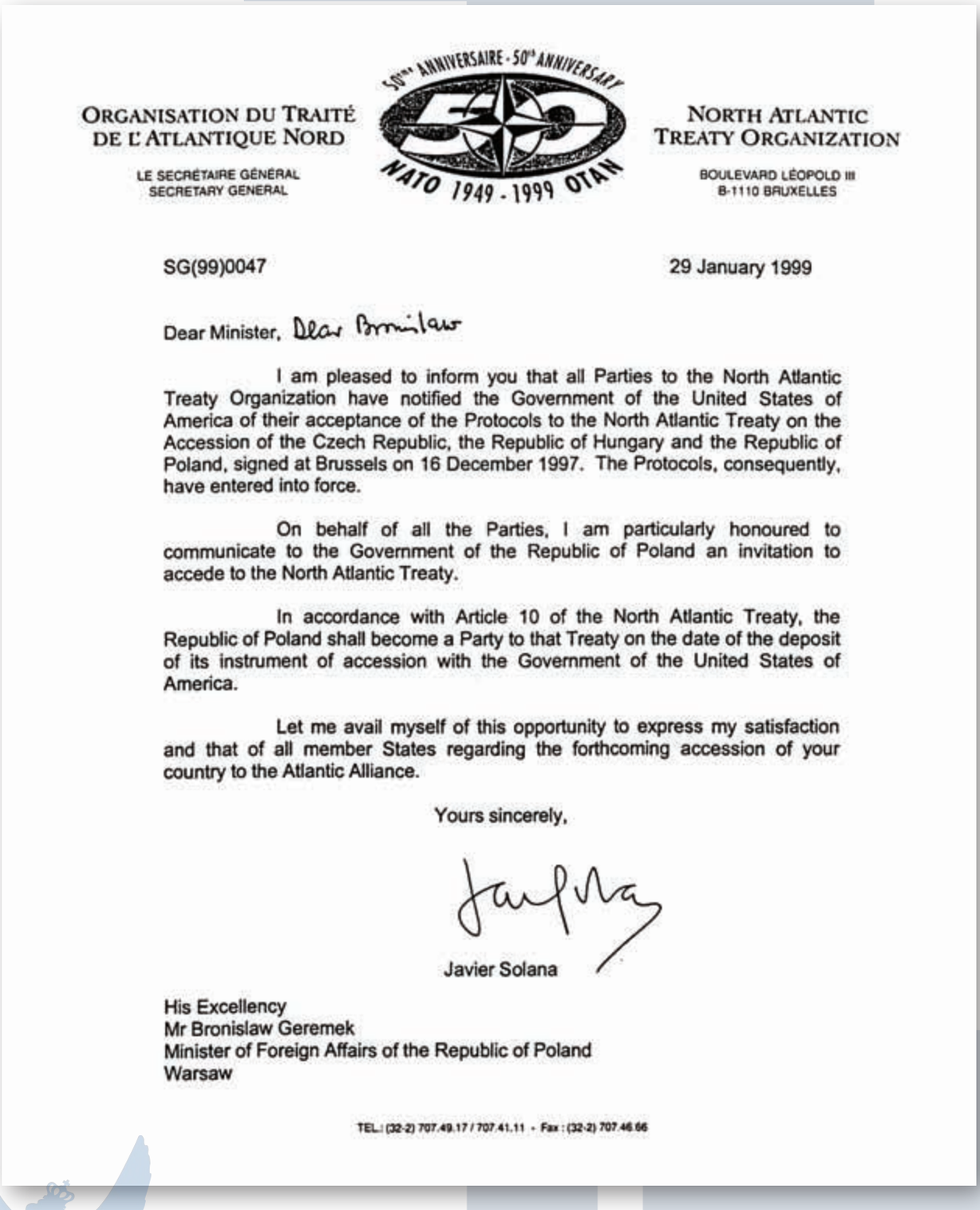
Opracowano na podstawie:
msz.gov.pl, wojsko-polskie.pl, „Nato. Europa. Polska" J. Kaczmarek, A. Skowroński

Minister spraw zagranicznych RP Bronisław Geremek podpisuje protokół potwierdzający przystąpienie Polski do NATO. Independence w stanie Missouri, 12 marca 1999 r.

Fot. Jakub Ostałowski

ORGANISATION DU TRAITÉ DE L'ATLANTIQUE NORD
LE SECRÉTAIRE GÉNÉRAL
SECRETARY GENERAL

50ème ANNIVERSAIRE · 50th ANNIVERSARY
NATO 1949 - 1999 OTAN

NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION
BOULEVARD LÉOPOLD III
B-1110 BRUXELLES

SG(99)0047 29 January 1999

Dear Minister, Dear Bronislaw

I am pleased to inform you that all Parties to the North Atlantic Treaty Organization have notified the Government of the United States of America of their acceptance of the Protocols to the North Atlantic Treaty on the Accession of the Czech Republic, the Republic of Hungary and the Republic of Poland, signed at Brussels on 16 December 1997. The Protocols, consequently, have entered into force.

On behalf of all the Parties, I am particularly honoured to communicate to the Government of the Republic of Poland an invitation to accede to the North Atlantic Treaty.

In accordance with Article 10 of the North Atlantic Treaty, the Republic of Poland shall become a Party to that Treaty on the date of the deposit of its instrument of accession with the Government of the United States of America.

Let me avail myself of this opportunity to express my satisfaction and that of all member States regarding the forthcoming accession of your country to the Atlantic Alliance.

Yours sincerely,

Javier Solana

His Excellency
Mr Bronislaw Geremek
Minister of Foreign Affairs of the Republic of Poland
Warsaw

TEL.: (32-2) 707.49.17 / 707.41.11 - Fax : (32-2) 707.46.66

Archiwum NATO

List sekretarza generalnego NATO Javiera Solany do ministra spraw zagranicznych Bronisława Geremka z informacją, że wszystkie kraje członkowskie NATO notyfikowały rządowi Stanów Zjednoczonych akceptację protokołów akcesyjnych Czech, Polski i Węgier, 29 stycznia 1999 r.

Press & Media NATO OTAN Presse & Médias

50th ANNIVERSAIRE - 50th ANNIVERSARY
NATO 1949 - 1999 OTAN

12 March/mars 1999

COMMUNIQUE
PR (1999) 035

WELCOMING STATEMENT BY THE NORTH ATLANTIC COUNCIL TO THE THREE ALLIES

Today a new chapter opens in the history of the Atlantic Alliance and of Europe. The North Atlantic Council warmly welcomes three new Allies - the Czech Republic, Poland and Hungary - who today will formally accede to the Washington Treaty. Next week, on Tuesday 16 March we will receive the Prime Ministers of the Czech Republic, Poland and Hungary here in Brussels. Their flags will be raised alongside those of the other 16 member countries at a ceremony of welcome. They will then take their seats at the table of the North Atlantic Council as full and equal Allies.

The Alliance will continue to welcome new members in a position to further the principles of the Treaty and contribute to security in the Euro-Atlantic area. NATO's door will remain open to all those willing and able to contribute to our common vision of a lasting order of peace based on human rights, freedom and democracy.

The process of opening the Alliance to new countries is part of the Alliance's policy to improve the security and stability environment for nations in the Euro-Atlantic area. The contours of a new security order in Europe become clearly discernible. It is based on integration and cooperation, not confrontation. It raises the security of all and it excludes nobody. The countries of Europe are moving closer together to finally overcome the division of Europe.

We, the members of the North Atlantic Council, look forward to work with the Czech Republic, Hungary and Poland in our common quest to make the 21st Century a time of peace and progress for all our peoples.

B-1110 BRUSSELS/BRUXELLES
+32 (0)2 707 50 41
+32 (0)2 707 50 57
http://www.otan.nato.int
press@hq.nato.int
otandoc@hq.nato.int
natodoc@hq.nato.int

Archiwum NATO

„Welcoming statement" Rady Północnoatlantyckiej skierowane do trzech nowych sojuszników NATO, 12 marca 1999 r.

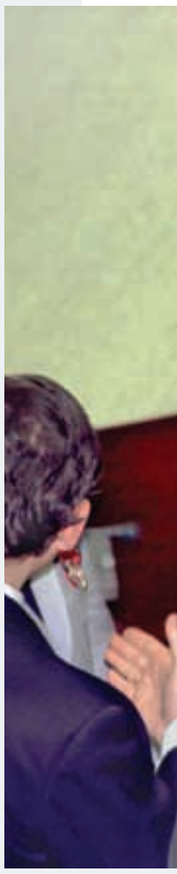

Premier Jerzy Buzek podczas ceremonii podniesienia flag nowych członków Paktu Północnoatlantyckiego, Bruksela, Kwatera Główna NATO, 16 marca 1999 r.

Fot. NATO

15 LAT 1999 2014 POLSKA w NATO

Fot. str. 76-77 NATO

16 marca 1999 roku

Posiedzenie przedstawicieli państw członkowskich NATO

Obchody 50-lecia NATO,
Waszyngton, 24 kwietnia 1999 r.

Fot. Robert D. Ward, Departament Obrony Stanów Zjednoczonych Ameryki

SAFEGUARDING FREEDOM
NATO
50
SUMMIT
WASHINGTON, DC
APRIL 23-25, 1999
SOMMET DE L'OTAN

Fot. str. 80-81 NATO

15 LAT 1999 2014 POLSKA w NATO

24 kwietnia 1999 r. 50 lat NATO

15 LAT 1999 2014
POLSKA w NATO

KONCEPCJA STRATEGICZNA NATO

Szczyt w Lizbonie, na którym przyjęto nową Koncepcję Strategiczną NATO, 19–20 listopada 2010 r.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. NATO

Najważniejszym dokumentem, na którym NATO opiera całe swoje funkcjonowanie, cele i priorytety, jest koncepcja strategiczna. Na przestrzeni lat zmieniała się ona kilkakrotnie, co było podyktowane koniecznością dopasowania priorytetów Organizacji do aktualnej sytuacji na arenie międzynarodowej

Pierwsza strategia Sojuszu pochodzi z grudnia 1949 roku i jest to tzw. koncepcja strategiczna obrony obszaru północnoatlantyckiego. Jest to dokument będący bezpośrednią konsekwencją podpisanego kilka miesięcy wcześniej Traktatu Waszyngtońskiego. Zawiera on zapisy dotyczące obronnego charakteru sojuszu, znaczenia działań zapobiegających konfliktom zbrojnym, współpracy sojuszników, odstraszającej roli broni nuklearnej oraz zasady solidarności w obliczu agresji zbrojnej. Nie była to jednak w pełni spójna i kompleksowa strategia, stanowiła raczej podwaliny do opracowania pełnowartościowego dokumentu strategicznego. **Przez całe lata 50. NATO realizowało strategię zmasowanego odwetu, opracowaną z inicjatywy Sekretarza Stanu USA Johna Fostera Dulles'a. Najprościej rzecz ujmując, treść strategii w pełni odzwierciedlała sytuację na arenie międzynarodowej, zdominowaną przez napięcie w stosunkach Wschód – Zachód.**

Zgodnie z założeniami strategii jakikolwiek, czy to militarny, czy polityczny, atak ze strony państw bloku wschodniego musiałby spotkać się ze zmasowanym odwetem Zachodu. Jednak w gruncie rzeczy była to strategia defensywna, która jak sama nazwa wskazuje, miała zostać zastosowana tylko w przypadku ataku. Miała ona na celu zapewnienie pokoju i stabilizacji poprzez uczynienie wojny nuklearnej zbyt kosztowną, niszczącą i niemożliwą do wygrania. Wadą koncepcji było to, że w razie ataku Sojusz miałby bardzo małe pole manewru – mógłby zareagować tylko na dwa sposoby: albo nie robić nic, albo odpowiedzieć „zmasowanym odwetem" z użyciem broni atomowej. W przypadku niewielkich napięć Sojusz nie miał praktycznie możliwości zajęcia swego stanowiska, nie ryzykując eskalacji konfliktu na najwyższą skalę. W momencie gdy ZSRR uzyskał możliwości przeprowadzenia równie niszczycielskiego ataku jądrowego co Stany Zjednoczone, „strategia zmasowanego odwetu" zaczęła tracić rację bytu.

Przełamanie monopolu atomowego USA przez ZSRR oraz wprowadzenie na uzbrojenie Układu Warszawskiego międzykontynentalnych pocisków rakietowych skłoniło USA do zmiany strategii. Dostosowując się do nowej sytuacji międzynarodowej, natychmiast przystąpiono do prac nad nową koncepcją strategiczną. Została ona opracowana przez administrację J.F. Kennedy'ego w 1961 roku, a oficjalnie przyjęta przez NATO w roku 1967 pod nazwą „strategia elastycznego reagowania". Podstawową różnicą między obiema strategiami było to, iż ta druga dopuszczała użycie broni masowego rażenia dopiero w ostateczności. Kładła ona także ogromny nacisk na rozwój potencjału broni konwencjonalnej, upatrując w niej instrumentu, który mógłby być wykorzystany na wypadek kryzysu i pozwalał kontrolować jego eskalację. Koncepcja elastycznej odpowiedzi przewidywała trzy fazy eskalacji konfliktu – obronę bezpośrednią (przy użyciu broni konwencjonalnej), zamierzoną eskalację (przy wykorzystaniu taktycznej broni nuklearnej) oraz zmasowaną odpowiedź nuklearną (tylko wówczas gdyby Związek Radziecki pierwszy zdecydował się na jej wykorzystanie).

Fot. Adrian Bojczuk

Zakończenie zimnej wojny przyniosło kolejną zmianę koncepcji strategicznej NATO. Podczas szczytu rzymskiego w 1991 roku została przyjęta tzw. Nowa koncepcja strategiczna NATO, której podejście do bezpieczeństwa było znacznie szersze niż poprzednich. Przede wszystkim podejście to oparte zostało na trzech podstawowych filarach: dialogu, współpracy oraz utrzymaniu zdolności do kolektywnej obrony. Koncepcja ta połączyła w spójną całość dotychczasowe polityczne i wojskowe elementy polityki dotyczącej bezpieczeństwa państw członkowskich NATO i dała możliwość współpracy z nowymi partnerami – krajami Europy Środkowej i Wschodniej, co stanowiło odpowiedź na zmiany w architekturze międzynarodowej, spowodowane rozpadem bloku wschodniego. Skoncentrowano się też na zagwarantowaniu bezpieczeństwa państw sojuszu w warunkach różnorodnych zagrożeń międzynarodowych (konflikty etniczne i terytorialne, rozprzestrzenianie broni masowego rażenia i technologii uzbrojenia, przerwanie dostaw surowców strategicznych, terroryzm i sabotaż).

Nowa koncepcja strategiczna NATO zakładała poważne zmiany w zintegrowanej strukturze sił zbrojnych sojuszu, a mianowicie zmniejszenie liczebności wojska oraz poprawę stanu ich mobilności, gotowości do natychmiastowej akcji,

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

elastyczności sposobów reagowania i umiejętności przystosowywania się do okoliczności nieprzewidzianych, jak również szersze zastosowanie jednostek wielonarodowych. Podjęte także zostały kroki w kierunku większej racjonalizacji struktury dowodzenia NATO oraz przystosowania procedur i mechanizmów planowania obronności sojuszu do aktualnych uwarunkowań europejskiego bezpieczeństwa, a także do konieczności ewentualnego rozwiązywania kryzysów.

Fot. NATO

Kilka lat później Sojusz przyjął czwartą koncepcję strategiczną, będącą aktualizacją poprzedniej na podstawie doświadczenia misji NATO w byłej Jugosławii. Miało to miejsce podczas Szczytu Waszyngtońskiego w 1999 roku. Nie kwestionując fundamentalnej funkcji Paktu Północnoatlantyckiego, jaką jest zbiorowa obrona, NATO wzięło na siebie ciężar bycia organizacją wspierającą bezpieczeństwo i stabilność oraz zapobiegającą konfliktom. Zdecydowało się też podjąć przeprowadzania operacji pokojowych i misji humanitarnych poza swoim obszarem traktatowym.

Pod wpływem wydarzeń z początków XXI wieku na nowo powrócił temat aktualizacji zapisów koncepcji strategicznej. Pojawiły się nowe zagrożenia: niebezpieczeństwo asymetrii, które ma swoje odzwierciedlenie w transnarodowym terroryzmie, oraz zagrożenia związane z bezpieczeństwem energetycznym. To wymagało wyznaczenia nowych priorytetów. **W kwietniu 2009 roku podczas szczytu w Strasburgu i Kehl zapadała decyzja o rozpoczęciu prac nad nową koncepcją strategiczną.** W dyskusje nad dokumentem byli zaangażowani nie tylko politycy z państw członkowskich, ale także zespół 12 niezależnych ekspertów oraz rzesza naukowców i przedstawicieli państw partnerskich. Ich zadaniem było przeprowadzenie konsultacji i opracowanie raportu, który miał na celu określenie kształtu i treści nowej koncepcji strategicznej. Jednym z ekspertów został prof. Adam Daniel Rotfeld, były minister spraw zgranicznych RP.

Fot. NATO

Ostateczna treść dokumentu została przyjęta podczas szczytu w Lizbonie w listopadzie 2010 roku.

Obowiązująca koncepcja strategiczna kładzie nacisk na podstawowe zadania Sojuszu „w następnej fazie jego ewolucji": niepodważalne znaczenie wzajemnej obrony, mechanizmy umożliwiające realizację zapisów art. 5 (plany ewentualnościowe, szkolenia, siły wojskowe zdolne zarówno do działań obronnych, jak i misji ekspedycyjnych); zrównoważone ujecie relacji NATO–Rosja; kwestię kontroli zbrojeń konwencjonalnych i jądrowych; wagę współpracy partnerskiej oraz otwartości Sojuszu na nowych członków; rozwój relacji NATO–UE; sojuszniczą obronę przeciwrakietową. W myśl nowej Koncepcji Strategicznej Organizacja Paktu Północnoatlantyckiego zachowuje swój obronny charakter, a jednocześnie dostosowuje się do funkcjonowania we współczesnych warunkach bezpieczeństwa

15 LAT
1999 2014
POLSKA w NATO

EWOLUCJA POLSKIEGO SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA

Warstwowe pancerze kompozytowe posiadają dużo mniejszą masę i grubość w stosunku do pancerza monolitycznego, a jednocześnie większą odporność

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Adrian Bojczuk

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP (fragmenty)

Strategia Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej, skorelowana ze strategiami sojuszniczymi – Koncepcją Strategiczną NATO i Europejską Strategią Bezpieczeństwa – stanowi podstawę do opracowania wykonawczych dyrektyw strategicznych, a w szczególności Polityczno-Strategicznej Dyrektywy Obronnej RP, strategii poszczególnych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, strategicznych planów reagowania obronnego i zarządzania kryzysowego oraz wieloletnich programów transformacji systemu bezpieczeństwa państwa, w tym programów pozamilitarnych przygotowań obronnych i programów rozwoju sił zbrojnych.

pkt 6.

Polska jest suwerennym i demokratycznym państwem w Europie Środkowej o znaczącym potencjale demograficznym, politycznym, wojskowym i ekonomicznym. Pragnie realizować swoje interesy narodowe i aspiracje obywateli do bezpiecznego i godnego życia w pokojowym i ustabilizowanym otoczeniu. Tworzy warunki dla osiągania dobrobytu przez swoich obywateli przy poszanowaniu prawa i demokratycznych wartości. Zarazem chce wnieść wkład do utrwalenia wspólnych wartości i rozwoju mechanizmów współpracy w ramach Unii Europejskiej, w przestrzeni euroatlantyckiej i w skali globalnej, celem zagwarantowania trwałego bezpieczeństwa światowego.

pkt 8.

Rzeczpospolita Polska, będąc państwem granicznym NATO i UE, zajmuje ważne miejsce w europejskim środowisku bezpieczeństwa, a jej terytorium stanowi obszar o istotnym znaczeniu strategicznym.

pkt 41.

Sojusz Północnoatlantycki jest dla Polski najważniejszą formą współpracy wielostronnej w polityczno-wojskowym wymiarze bezpieczeństwa oraz filarem stabilności na kontynencie, a także główną płaszczyzną stosunków transatlantyckich. Priorytetem pozostaje zwiększanie zdolności NATO do pełnienia jego podstawowych funkcji – zbiorowej obrony oraz tworzenia płaszczyzny konsultacji międzysojuszniczych w razie zagrożenia. Polska w pełni popiera wszechstronny rozwój potencjału Sojuszu w zakresie zapobiegania kryzysom oraz prowadzenia operacji stabilizacyjnych. Uznaje również potrzebę doskonalenia zdolności Sojuszu do zwalczania zagrożeń nietradycyjnych, w tym spowodowanych przez terroryzm i inne zagrożenia asymetryczne oraz niebezpieczeństw wynikających z proliferacji broni masowego rażenia.

Polska opowiada się za kontynuowaniem transformacji wojskowej NATO. Popiera selektywne zaangażowanie w misje stabilizacyjne na obszarze pozaeuropejskim, jednak pod warunkiem zachowania przez Sojusz wiarygodnego potencjału i pełnej zdolności do zbiorowej obrony państw członkowskich, jak również uwzględnienia wpływu pozaeuropejskiej aktywności NATO na przebieg, tempo oraz koszty modernizacji i transformacji sił zbrojnych sojuszników, w tym Polski.

pkt 42.

Polska będzie zabiegać o zwiększenie roli NATO jako forum strategicznego dialogu transatlantyckiego. Wzmocni to więzi sojusznicze oraz przyczyni się do zwiększenia spoistości NATO. Uznaje przy tym, uwzględniając sojuszniczą dyskusję na temat nowej koncepcji strategicznej, że zmiany dokonujące się w misjach NATO powinny znaleźć w tej koncepcji odzwierciedlenie. Polska będzie też aktywnie uczestniczyć w innych działaniach na rzecz umocnienia spoistości Sojuszu, w tym w harmonizowaniu interesów państw członkowskich na arenie międzynarodowej oraz dążeniu do zmniejszenia dystansów technologicznych między sojusznikami. Partnerstwo z Rosją powinno służyć zwiększeniu zaangażowania tego kraju we współpracę transatlantycką, w ponoszenie odpowiedzialności za bezpieczeństwo i stabilność regionu, a tym samym służyć zwiększeniu skuteczności NATO. Szczególną wagę będzie przywiązywać do rozwijania wszechstronnej współpracy Sojuszu i Unii Europejskiej. Jako część sojuszniczego systemu obronnego, Polska będzie rzetelnie wykonywać swe zobowiązania oraz aktywnie uczestniczyć w prowadzonych przez NATO operacjach.

pkt 43.

Polska popiera rozwój współpracy Sojuszu z państwami partnerskimi, uznając ją za istotny czynnik wzmacniający bezpieczeństwo całego obszaru euroatlantyckiego, a także wpływający stabilizująco na rejony Morza Śródziemnego i Bliskiego Wschodu. Opowiada się za umacnianiem Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego i Partnerstwa dla Pokoju, a także za dalszym rozwojem Dialogu Śródziemnomorskiego oraz Stambulskiej Inicjatywy Współpracy. Priorytetowym zadaniem pozostaje utrzymanie zainteresowania Sojuszu rozwojem stosunków z jego partnerami z Europy Wschodniej i z Zakaukazia. Polska uznaje wyjątkową wagę współpracy NATO z Rosją i będzie aktywnie uczestniczyć w jej pogłębianiu. Partnerstwo z Rosją powinno służyć większemu zaangażowaniu tego kraju we współpracę euroatlantycką, sprzyjając umocnieniu bezpieczeństwa i stabilności regionu. Szczególnie intensywnie Polska będzie działać na rzecz pogłębiania wszechstronnej współpracy z Ukrainą i Gruzją.

Warszawa, 2007

Jako członek NATO Polska kilkakrotnie zmieniała koncepcje strategiczne dotyczące bezpieczeństwa. Początkowo wykładnię bezpieczeństwa zawierały dwa dokumenty: Strategia bezpieczeństwa RP przyjęta przez rząd 4 stycznia 2000 roku i Strategia obronności RP z 23 maja 2000 roku. Zastąpiły one dokumenty z 1992 roku.

W pierwszym dokumencie stwierdzono, że w działaniach na arenie międzynarodowej Polska kieruje się wartościami i zasadami zawartymi w Traktacie Północnoatlantyckim i układach europejskich oraz że ściśle wiąże swoje bezpieczeństwo z bezpieczeństwem państw NATO i Unii Europejskiej. Autorzy dokumentu w kwestii działań integracyjnych na rzecz bezpieczeństwa wskazywali dwa kierunki: integrację z NATO i przyszłą integrację z UE. Sojusz został uznany za główny czynnik stabilności polityczno-wojskowej na kontynencie europejskim.

Co zaś się tyczy Strategii obronności, uznano, że głównym celem obronności państwa jest zapewnienie bezpiecznych warunków realizacji interesów narodowych przez ich obronę przed zewnętrznymi zagrożeniami kryzysowymi o charakterze polityczno-militarnym i pozamilitarnym. Z oczywistych względów nowym aspektem celów strategicznych był bardzo wyraźny kontekst sojuszniczy.

Strategia obronności z 2000 roku po raz pierwszy odnosiła się do kwestii dotyczących polityki nuklearnej. Będąca państwem bezatomowym Polska z racji przynależności do Sojuszu dysponującego taką bronią została włączona do dyskusji na ten temat i musiała sformułować własne zasady prowadzenia polityki nuklearnej. Założeniami wyjściowymi polityki nuklearnej naszego państwa stało się poparcie wszystkich elementów polityki nuklearnej zawartej w koncepcji strategicznej NATO z 1999 roku Polska w swej nowej Strategii uznała potencjał nuklearny NATO za jeden z kluczowych czynników odstraszania, podkreśliła rolę sojuszniczych sił nuklearnych w podtrzymaniu więzi transatlantyckich oraz uwzględniła ewentualność, że w razie realnego zagrożenia wojną włączy się w realizację stosownych działań w tym zakresie.

Strategia bezpieczeństwa RP z 2000 roku została zastąpiona podpisaną 8 września 2003 roku przez prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego Strategią bezpieczeństwa narodowego RP. Na jej przyjęcie dominujący wpływ miało pojawienie się w początkach XXI wieku nowych zagrożeń i wyzwań dla bezpieczeństwa, w szczególności terroryzmu. 12 marca 2004 roku prezydent RP podpisał

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

postanowienie o wydaniu Polityczno-strategicznej dyrektywy obronnej RP, będącej niejawnym dokumentem wykonawczym do strategii z 2003 roku i najważniejszym w dziedzinie planowania strategiczno-obronnego.

Trzecia od chwili przystąpienia Polski do NATO i pierwsza po wejściu do Unii Europejskiej (1 maja 2004 roku) Strategia bezpieczeństwa narodowego RP zatwierdzona przez prezydenta Lecha Kaczyńskiego 13 listopada 2007 roku została skorelowana z obowiązującymi strategiami sojuszniczymi – koncepcją strategiczną NATO z 1999 roku i Europejską strategią bezpieczeństwa z 2003 roku. W strategii bardzo silnie wyeksponowano ekonomiczny wymiar bezpieczeństwa, zwłaszcza bezpieczeństwo energetyczne. Wśród zagrożeń bezpieczeństwa o charakterze zewnętrznym autorzy strategii największe znaczenie przypisali uzależnieniu polskiej gospodarki od dostaw surowców energetycznych z jednego źródła. O związkach Polski z NATO w strategii mowa kilkakrotnie. Zaznaczono w niej, że przystąpienie do NATO sprawiło, że Polska stała się częścią zachodniej wspólnoty wolnych narodów. Najwięcej miejsca relacjom Polska – NATO poświęcono w części dokumentu traktującej o bezpieczeństwie zewnętrznym RP. Stwierdzono, że Sojusz Północnoatlantycki jest dla Polski najważniejszą formą współpracy wielostronnej w polityczno-wojskowym wymiarze bezpieczeństwa oraz filarem stabilności na kontynencie. Jak wynika z przyjętej strategii, Polska w pełni popiera wszechstronny rozwój potencjału Sojuszu w zakresie zapobiegania kryzysom oraz prowadzenia operacji stabilizacyjnych, uznaje też potrzebę doskonalenia jego zdolności do zwalczania tzw. zagrożeń asymetrycznych, w tym terroryzmu, przestępczości transnarodowej, oddziaływania ekonomicznego oraz psychologicznego, walki informacyjnej i informatycznej, niebezpieczeństwa użycia broni masowego rażenia.

Rozwinięciem Strategii bezpieczeństwa narodowego RP z 2007 roku jest przyjęta 23 grudnia 2009 roku przez Radę Ministrów Strategia obronności RP (poprzedzona podpisaniem przez Prezydenta RP 16 lipca 2009 roku nowej Polityczno-strategicznej dyrektywy obronnej o charakterze niejawnym). Przedstawia ona założenia funkcjonowania obronności RP, określa zadania i strukturę systemu obronnego oraz wyznacza główne kierunki rozwoju poszczególnych jego podsystemów.

W 2009 roku Rada Ministrów przyjęła nowe zasady prowadzenia polityki rozwoju. Umożliwiło to zmianę podejścia do polityki bezpieczeństwa państwa i połączenie jej z polityką rozwoju społeczno-gospodarczego. Rządowy Plan uporządkowania

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

strategii rozwoju z marca 2010 roku włączył do grona dziewięciu zintegrowanych strategii rozwoju kraju Strategię rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

9 kwietnia 2013 roku Rada Ministrów przyjęła Strategię rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 (SRSBN RP). Określa ona warunki funkcjonowania oraz sposoby rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego. W głównym obszarze zainteresowania niniejszej strategii znalazło się bezpieczeństwo zewnętrzne i militarne.

Zintegrowanie Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 z innymi strategiami rozwojowymi pozwoliło na wyłączenie z jej zasadniczego zakresu tematycznego innych dziedzin bezpieczeństwa narodowego, takich jak: bezpieczeństwo ekonomiczne (w tym energetyczne), obywatelskie, społeczne czy ekologiczne. SRSBN RP wspólnie z pozostałymi strategiami rozwoju kraju realizuje długookresową i średniookresową strategię rozwoju kraju. Kwestia bezpieczeństwa znajduje odzwierciedlenie w obu tych dokumentach. „Długookresowa strategia rozwoju kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności" za warunek niezbędny dla pomyślnego rozwoju Polski uznaje zapewnienie bezpieczeństwa zewnętrznego i wewnętrznego. Podobne stanowisko prezentuje treść Średniookresowej strategii rozwoju kraju 2020 (ŚSRK). Zgodnie z postulatami dokumentów nadrzędnych w SRSBN RP akcent strategiczny położony jest na tworzenie zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, opartego na sojuszniczych i bilateralnych zabezpieczeniach oraz stopniowo rozbudowywanym własnym potencjale cywilno-militarnym. Kierunki działań niniejszej strategii zorientowane są na dwie naczelne zasady: efektywności i spójności. Efektywność ma zostać osiągnięta poprzez podnoszenie sprawności zasadniczych elementów systemu bezpieczeństwa narodowego. Służyć ma temu realizacja następujących celów: kształtowanie stabilnego międzynarodowego środowiska bezpieczeństwa w wymiarze regionalnym i globalnym; umocnienie zdolności państwa do obrony; rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Dzięki realizacji pozostałych celów – zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa oraz tworzenie warunków do rozwoju zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego – zapewniona zostanie spójność systemu bezpieczeństwa narodowego.

Dla Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 bazą koncepcyjną pozostaje Strategia bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej. Obydwie strategie są merytorycznie spójne, różnią się natomiast poziomem konkretyzacji i podejściem metodologicznym. Równolegle z wejściem w życie SRSBN RP straciła ważność Strategia obronności Rzeczypospolitej Polskiej.

Obecnie znaczący wpływ na bezpieczeństwo narodowe Polski wywierają procesy zachodzące we współczesnym globalnym środowisku bezpieczeństwa. Dynamika i złożoność zachodzących w nim zmian niesie ze sobą ryzyko występowania zagrożeń asymetrycznych, z których najgroźniejsze to: terroryzm, proliferacja broni masowego rażenia, międzynarodowa przestępczość zorganizowana i zagrożenia w cyberprzestrzeni. Pojawiły się wyzwania, wymagające natychmiastowej reakcji, ponieważ w przeciwnym razie mogą się przerodzić w bezpośrednie zagrożenia. Należą do nich takie zjawiska, jak: destabilizacja systemu politycznego, źle funkcjonujące mechanizmy gospodarcze i społeczne, masowe naruszanie praw człowieka, zubożenie społeczeństw, małe zasoby wodne, degradacja środowiska naturalnego, klęski żywiołowe, rosnące zapotrzebowanie na energię połączone z utrudnionym dostępem do surowców energetycznych, wyczerpujące się zasoby metali rzadkich oraz problemy demograficzne. Posiadania zintegrowanego systemu bezpieczeństwa narodowego, gwarantującego szybkie i sprawne działanie w każdych warunkach, pozwala przeciwdziałać wszystkim potencjalnym zagrożeniom bezpieczeństwa.

Analiza zewnętrznego środowiska bezpieczeństwa Polski pozwala wysnuć wniosek, że wyzwania i zagrożenia dla naszego kraju mają przede wszystkim charakter niemilitarny. Wciąż trzeba jednak liczyć się też z potencjalnymi zagrożeniami militarnymi, które mogą mieć postać kryzysów polityczno-militarnych, prowokowanych dla wywierania presji strategicznej w ramach bieżącej polityki, bez przekraczania progu wojny. Nie można również wykluczyć bezpośrednich zagrożeń zbrojnych. Najpotężniejszym i najskuteczniejszym sojuszem polityczno-militarnym w skali całego globu pozostaje NATO, które definiuje swoje zadania adekwatnie do aktualnej sytuacji międzynarodowej, dodając do swej rdzennej misji obrony kolektywnej dwie kolejne: opanowywanie kryzysów oraz zapewnianie bezpieczeństwa przez współpracę. Szans na utrwalanie bezpieczeństwa narodowego należy upatrywać we wzmacnianiu roli Polski w Organizacji. Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022 jest skorelowana z najważniejszymi dokumentami strategicznymi Sojuszu Północnoatlantyckiego.

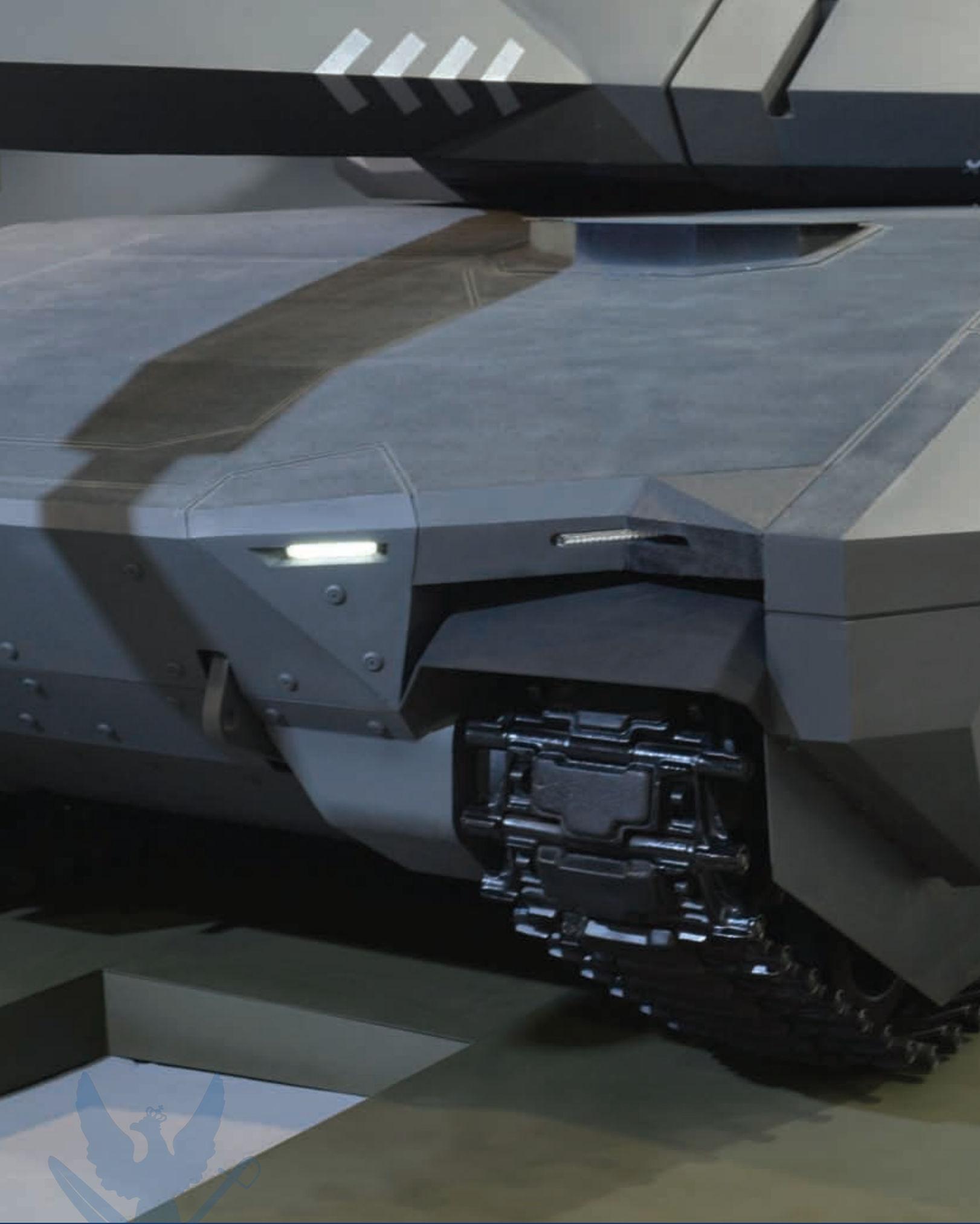
15 LAT 1999 2014 POLSKA w NATO

TRANSFORMACJA POLSKIEJ ARMII

Na XXI Międzynarodowym Salonie Przemysłu Obronnego w Kielcach pokazano koncepcję wozu wsparcia bezpośredniego PL-01 Concept. Prototyp ma być gotowy w 2016 roku

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Adrian Bojczuk

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Przystąpienie Polski do Sojuszu wiązało się z koniecznością reorganizacji naszych sił zbrojnych w celu przystosowania ich do wymogów NATO. 25 maja 2001 roku Sejm uchwalił ustawę o modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP w latach 2001–2006, która po nowelizacji 2 kwietnia 2004 roku została nazwana ustawą o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych RP. Określono w niej kierunki transformacji polskiego wojska, mające na celu osiągnięcie europejskich standardów, unowocześnienie uzbrojenia

Fot. str. 98-99 Aleksander Rawski

i sprzętu wojskowego, modernizację lotnictwa, doskonalenie systemów obrony powietrznej i poprawę systemu zarządzania zasobami infrastruktury wojskowej.

Rozpoczęto stopniową redukcję wielkości Sił Zbrojnych RP. W roku 2001 liczyły one 177 tys. żołnierzy, a w roku 2006 już 153 tys. W tym czasie jedna trzecia stanu osobowego armii uzyskała pełną interoperacyjność z Sojuszem.

Kolejny etap reorganizacji wojska wytyczał Program profesjonalizacji sił zbrojnych RP na lata 2008–2010, przyjęty przez rząd 5 sierpnia 2008 roku. W tym czasie zasadniczej zmianie uległa struktura zasobów osobowych armii. Stosunek jednostek

operacyjnych do zabezpieczających w 2009 roku wynosił 53 proc. do 47 proc., a w roku 2011 – 60 proc. do 40 proc. Lata 2008–2010 zaowocowały też przebudową najważniejszych systemów funkcjonowania wojska, w tym systemu szkolenia, uzupełniania, mobilizacji, zabezpieczenia logistycznego, zaopatrzenia w sprzęt i uzbrojenie oraz zakwaterowania i żywienia. Po zakończeniu tego programu liczebność Sił Zbrojnych RP wynosiła ok. 100 tys. żołnierzy.

Docelowy model Sił Zbrojnych zakłada liczebność polskiej armii na poziomie 100 tys. żołnierzy służby zawodowej (w 2009 roku zniesiono obowiązkowy pobór, a od 2010 roku nasza armia jest w pełni zawodowa) i 20 tys. żołnierzy Narodowych Sił Rezerwowych (tworzona od 2010 roku formacja ma być głównym źródłem rekrutów zawodowej służby wojskowej).

Tylko do końca 2008 r. w ramach restrukturyzacji Wojsk Lądowych przeformowano oraz zmieniono podporządkowanie i dyslokację ponad 500 jednostek i dowództw. Między innymi zlikwidowano dwa dowództwa okręgów wojskowych (krakowskiego i warszawskiego), trzy dywizje zmechanizowane oraz około 300 mniejszych jednostek organizacyjnych, zlikwidowano wiele nieprzydatnych garnizonów, utworzono dwa korpusy: Drugi Korpus Zmechanizowany w Krakowie i Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód w Szczecinie. Do końca 2011 roku zlikwidowano dwa ostatnie okręgi wojskowe, śląski i pomorski, a w ich miejsce utworzono cztery bazy logistyczne. Działania te miały na celu spłaszczenie systemu administracji i logistyki.

W Planie modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2013–2022 przewidziana została realizacja pakietu składającego się z pięciu programów głównych oraz dziewięciu specjalistycznych. Realizacja programów modernizacyjnych jest konieczna ponieważ uzbrojenie i sprzęt wojskowy, z których korzystają polscy żołnierze, muszą być kompatybilne z posiadanymi przez pozostałych sojuszników. Wśród najważniejszych działań na tym polu należy wymienić: zakup transporterów kołowych „Rosomak", zestawów przeciwpancernych

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Kołowy transporter opancerzony ROSOMAK

Fot. Aleksander Rawski

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. str. 102-103 Aleksander Rawski

Samolot myśliwski F-16C BLOCK 52+

pocisków kierowanych Spike i przeciwlotniczych zestawów rakietowych Grom, wdrożenie do eksploatacji czołgów Leopard, zakup amerykańskich samolotów wielozadaniowych F16 i średnich samolotów transportowych Hercules C-130 oraz hiszpańskich samolotów transportowych CASA C-295M9, wyposażenie sił zbrojnych we fregaty rakietowe typu OHP, okręty podwodne Kobben i okręt wsparcia logistycznego.

Podpisany 11 grudnia 2012 roku „Plan modernizacji technicznej" oraz zatwierdzony wcześniej „Program rozwoju Sił Zbrojnych RP w latach 2013–2022" uruchomiły nowy etap modernizacji polskiej armii. Zapisy dokumentów oparto na założeniu, że zagrożenia dla Polski związane z ryzykiem naruszenia jej granic będą stosunkowo mało prawdopodobne, jednocześnie uwzględniając zwiększające się możliwości zaistnienia zagrożeń asymetrycznych. Zasadniczym celem modernizacji technicznej jest rozwój zdolności operacyjnych Sił Zbrojnych RP, w tym wzmacnianie potencjału bojowego do realizacji narodowych i sojuszniczym zobowiązań, zgodnie z art. 5 Traktatu Waszyngtońskiego. Dokument wymienia główne kierunki rozwoju wojska oraz określa harmonogram prac związanych z pozyskiwaniem nowego sprzętu dla wojska. Wśród priorytetów wymieniono w nim wzmocnienie systemu obrony powietrznej i obrony przeciwlotniczej.

1 stycznia 2014 roku weszła w życie ustawa reformująca system kierowania i dowodzenia Siłami Zbrojnymi RP. Dzięki reformie Siły Zbrojne będą

mogły być skuteczniej kierowane przez ministra obrony narodowej i dowodzone na poziomie strategicznym zarówno w czasie pokoju, jak i w czasie wojny. Zgodnie z przyjętymi w niej założeniami rozdzielone zostały funkcje planowania strategicznego, dowodzenia ogólnego i operacyjnego oraz wdrożono nowoczesną zasadę połączoności („joint") struktur dowódczych różnych rodzajów sił zbrojnych. Sztab Generalny WP przekształcił się w organ planowania i doradztwa strategicznego dla decydentów politycznych, a w miejsce dotychczasowych czterech odrębnych dowództw powstały dwa dowództwa połączone – Dowództwo Generalne Rodzajów Sił Zbrojnych i Dowództwo Operacyjne Rodzajów Sił Zbrojnych. Pierwsze z nich odpowiada za przygotowanie armii do działań i jej funkcjonowanie w czasie pokoju, drugie zaś za dowodzenie wojskami wydzielonymi do misji zagranicznych i przejmujące dowodzenie w czasie kryzysu lub wojny. Wojska Lądowe, Siły Powietrzne, Marynarka Wojenna i Wojska Specjalne są reprezentowane w Dowództwie Generalnym RSZ przez swoje inspektoraty.

Wnętrze samolotu transportowego CASA C-295M

Przenośny przeciwlotniczy zestaw rakietowy GROM

Dzisiejsze siły zbrojne znacząco różnią się od tych, jakie Polska posiadała zanim przystąpiła do NATO. Do obowiązujących w NATO standardów dostosowano systemy dowodzenia i rozpoznania, szkolenia sztabów i wojsk oraz osiąganie przez kolejne jednostki określonych zdolności operacyjnych. Nowy model szkolenia został oparty na cyklu trzyletnim, obejmującym dwuletni okres szkolenia zasadniczego oraz roczny okres gotowości do udziału w misjach.

Fregata rakietowa typu Oliver Hazard Perry

Fot. Marian Kluczyński

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. Janusz Błaszczak, 12 Brygada Zmechanizowana

Fot. Marian Kluczyński

W doskonaleniu umiejętności żołnierzy ważną rolę, oprócz udziału w operacjach wojskowych, odgrywają przeprowadzane na różnych szczeblach ćwiczenia sojusznicze. Jest to niezbędna forma testowania współdziałania i sprawdzania stopnia interoperacyjności sztabów i jednostek wojskowych przed skierowaniem wojsk do udziału w operacjach zagranicznych.

Faktyczną współpracę z NATO najwcześniej podjęła Marynarka Wojenna. Już w 1991 roku dwa polskie okręty uczestniczyły w działaniach sił koalicji w Zatoce Perskiej w operacji „Pustynna Burza" (po agresji Iraku na Kuwejt). Dwa lata później MW wzięła udział w ćwiczeniach „Baltops", jednych z największych wówczas ćwiczeń na Bałtyku organizowanych przez NATO. Od tamtego czasu uczestniczy we wszystkich tego typu przedsięwzięciach w regionie, początkowo w ramach Partnerstwa dla Pokoju, a później jako członek Sojuszu. Tylko w pierwszym roku członkowstwa polska marynarka uczestniczyła w 11 międzynarodowych ćwiczeniach.

Od chwili wstąpienia Polski do NATO Siły Powietrzne nawiązały współpracę operacyjną z Sojuszem. Ich system dowodzenia został włączony do struktur systemu obserwacji przestrzeni powietrznej NATO, a formacja stała się elementem sojuszniczego zintegrowania systemu obrony powietrznej (udział w misjach „Air Policing"

w państwach nadbałtyckich). W grudniu 2006 roku. Polska przystąpiła do sił wczesnego ostrzegania i naprowadzania (NAMPO) i odtąd samoloty AWACS (Airborne Warning and Control System – Lotniczy System Ostrzegania i Kontroli) rozpoczęły regularne loty nad polskim terytorium. Żołnierze Sił Powietrznych RP uczestniczą w operacji ISAF w Afganistanie.

Pięć lat po wstąpieniu Polski do NATO, w 2004 roku, utworzone zostało Dowództwo Operacyjne Sił Zbrojnych. Pierwszą misją natowską, którą kierowało Dowództwo, była misja humanitarna „Swift Relief" w Pakistanie w 2005 roku. Rok później powstał Inspektorat Wsparcia Sił Zbrojnych, który scalił w jeden system administrację, logistykę i infrastrukturę wojskową, podzieloną dotąd pomiędzy poszczególne rodzaje sił zbrojnych.

Fot. Aleksander Rawski

Fot. Aleksander Rawski

15 LAT 1999 | 2014
POLSKA w NATO

WIELONARODOWE STRUKTURY NATO NA TERYTORIUM RP

Multinational Corps Northeast – MNC NE

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód

Obecnie na terytorium Polski funkcjonują cztery struktury międzynarodowe związane z Sojuszem. Są to: szczeciński Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód oraz mieszczące się w Bydgoszczy Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (JFTC), Dowództwo 3 Batalionu Łączności oraz Centrum Eksperckie Policji Wojskowych NATO. Ma to duże znaczenie dla Polski jako państwa granicznego Paktu: im większa obecność Sojuszu w Polsce, tym większe poczucie bezpieczeństwa Polski jako państwa członkowskiego.

Fot. Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód

Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód (Multinational Corps Northeast – MNC NE) stanowi element tzw. Struktury Sił NATO, czyli wielonarodowych dowództw wojskowych udostępnionych na potrzeby Sojuszu. Jego formowanie rozpoczęto z inicjatywy Danii, Niemiec i Polski w marcu 1998 roku, zakończono we wrześniu 1999 roku oficjalnym powołaniem. Składa się z formacji stacjonujących na terenie trzech państw założycielskich. Obecnie tworzy go personel z 13 państw.

We wrześniu 2000, podczas ćwiczeń Crystal Eagle 2000, MNC uzyskał zdolność operacyjną do wypełniania zadań w ramach artykułu 5. Traktatu Waszyngtońskiego,

Fot. Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód

a we wrześniu 2003 roku tymczasową zdolność operacyjną. Pełną zdolność operacyjną i status sił zdolnych do przerzutu osiągnął formalnie w lutym 2006 roku, po ćwiczeniach Compact Eagle 2005 (październik-listopad 2005 roku).

18 września 2014 roku Wielonarodowy Korpus Północ-Wschód będzie świętował 15-lecie.

Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (Joint Force Training Centre – JFTC) jest ośrodkiem szkoleniowym NATO podległym Dowództwu ds. Transformacji w Norfolk. Zadaniem placówki, jednego z dwóch tego typu europejskich ośrodków szkoleniowych NATO, jest szkolenie oficerów z krajów wchodzących w skład NATO oraz współdziałających w ramach programu Partnerstwo dla Pokoju, a także upowszechnianie najnowszych technologii i rozwiązań w zakresie działań na szczeblu taktycznym. Centrum organizuje wykłady, seminaria, konferencje i ćwiczenia dla oficerów. W Centrum Szkolenia Sił Połączonych zatrudnionych jest ponad

100 wojskowych i pracowników cywilnych z 18 państw NATO. Od 17 grudnia 2013 r. ośrodkiem po raz pierwszy dowodzi Polak, gen. bryg. Wojciech Grabowski.

Naczelny Sojuszniczy Dowódca ds. Transformacji (SACT) Generał Jean-Paul Paloméros, przekazał dowództwo nad Centrum Szkolenia Sił Połączonych (JFTC) NATO gen. bryg. Wojciechowi Grabowskiemu

Fot. archiwum JFTC

Obchody 10-lecie istnienia JFTC zbiegły się w czasie z 65. rocznicą powstania NATO oraz 15. rocznicą przyjęcia do Sojuszu Polski, Czech i Węgier.

Fot. Archiwum JFTC

Centrum Eksperckie Policji Wojskowych NATO (NATO Military Police Centre of Excellence - NATO MP COE) działa od grudnia 2013 roku. Stanowi element sieci około 20 podobnych, wielonarodowych ośrodków szkoleniowo-edukacyjnych zlokalizowanych w różnych państwach Sojuszu. Jednostka zajmuje się szkoleniem na szczeblu strategicznym i operacyjnym, prowadzeniem analiz i upowszechnianiem wniosków, wypracowywaniem koncepcji i przeprowadzaniem eksperymentów, rozwijaniem doktryn i interoperacyjności policji wojskowej i żandarmerii państw NATO. Rolą Centrum jest też przygotowywanie policjantów i żandarmów do udziału w misjach zagranicznych.

Oprócz bydgoskiego Centrum, Polska bierze udział w pracach innych Centrów Eksperckich NATO.

Dowództwo 3 Batalionu Łączności (3 NATO Signal Battalion – 3 NSB) tak jak JFTC stanowi element Struktury Dowodzenia NATO, ale podlega Sojuszniczemu Dowództwu Operacji w Mons. W skład 3 NSB wchodzą oficerowie z 10 państw Sojuszu.

Batalion Łączności NATO wchodzi w skład Agencji Łączności i Systemów Informatycznych NATO, która jest odpowiedzialna za bezpieczną wymianę informacji. Rola 3 NSB polega na zapewnianiu elastycznej, niezawodnej i solidnej komunikacji między rozlokowanymi w trakcie działań dowództwami NATO, a także na zapewnienie łączności podczas ćwiczeń.

15 LAT
1999 | 2014
POLSKA w NATO

ĆWICZENIA NATO

Ćwiczenia mają na celu zwiększenie zdolności do współdziałania w operacjach sił sojuszniczych

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Aleksander Rawski

Fot. str. 118 Marian Kluczyński

Niezbędną formą testowania współdziałania i sprawdzania stopnia interoperacyjności sztabów i jednostek wojskowych są przeprowadzane na różnych szczeblach ćwiczenia sojusznicze. Mają one na celu zwiększenie zdolności sił sojuszniczych do współdziałania oraz synchronizację operacji poszczególnych rodzajów sił zbrojnych, zarówno na poziomie dowodzenia, jak i działania. Po raz pierwszy Polska wzięła udział w manewrach sił Sojuszu w 1993 roku, w przeprowadzanych na Morzu Bałtyckim ćwiczeniach pod kryptonimem „Baltops". Od tamtej pory regularnie uczestniczyła w tego typu przedsięwzięciach, najpierw w ramach Partnertstwa dla Pokoju (PdP), a potem jako członek NATO. Wśród licznych ćwiczeń przeprowadzanych wspólnie przez siły sojusznicze można wymienić jako przykład:

BALTOPS – coroczne manewry morskie organizowane pod egidą Partnerstwa dla Pokoju od przeszło 40 lat. Mają na celu zwiększenie interoperacyjności sił morskich państw PdP w rejonie Morza Bałtyckiego.

W przeprowadzonych w 2013 roku ćwiczeniach wzięło udział ponad 40 okrętów, śmigłowców i samolotów z 10 państw. Do ćwiczeń odbywających się w ramach ubiegłorocznej edycji – „Baltops 2013" – Marynarka Wojenna RP skierowała następujące siły: okręt podwodny ORP „Orzeł", sześć trałowców – ORP „Gopło", ORP „Mamry", ORP „Wdzydze", ORP „Gardno", ORP „Bukowo" i ORP „Hańcza", a także lotnictwo morskie – dwa śmigłowce zwalczania okrętów podwodnych Mi-14 PŁ i samolot patrolowo-rozpoznawczy Bryza.

RED FLAG – zaawansowane ćwiczenia amerykańskich sił powietrznych odbywające się od 1975 roku na poligonie w Nellis Air Force Base w Nevadzie lub Eielson Air Force Base na Alasce. W manewrach mogą uczestniczyć siły powietrzne pozostałych państw NATO lub innych sojuszników Stanów Zjednoczonych. Ćwiczenia mają na celu zwiększanie możliwości bojowych sił powietrznych w warunkach poligonowych, odwzorowujących jak najbardziej realistycznie warunki współczesnego pola bitwy.

Fot. Aleksander Rawski

W 2012 roku po raz pierwszy w ćwiczeniach „Red Flag – Alaska 12-2" wzięły udział maszyny i załogi z Polski: 8 samolotów F-16C/D i jeden C-130E oraz 32 pilotów i 158 mechaników z 31 Bazy Lotnictwa Taktycznego i 33 Bazy Lotnictwa Transportowego, a także dziesięć osób z Dowództwa Operacyjnego.

COSSACK STEPP (KOZACKI STEP) – cykliczne polsko-ukraińsko-brytyjskie ćwiczenia odbywające się w ramach Partnerstwa dla Pokoju, organizowane od 1996 roku. Scenariusz ćwiczeń bazuje na typowych działaniach prowadzonych w operacjach wsparcia pokoju. Celem manewrów jest zgranie komponentów narodowych w ramach jednego wielonarodowego batalionu, by mogły współdziałać podczas misji pokojowych i stabilizacyjnych.

Fot. Aleksander Rawski

VICTORY STRIKE – polsko-amerykańskie ćwiczenia wojskowe. Pierwsze odbyły się w 2000 roku, wzięło w nich udział dwa tysiące żołnierzy amerykańskich. „Victory Strike 2000" były pierwszymi na terenie Polski zaawansowanymi ćwiczeniami artyleryjskimi oddziałów lotnictwa uderzeniowego 5 Korpusu Armii Stanów Zjednoczonych, a zarazem pierwszymi na tak dużą skalę wspólnymi ćwiczeniami wojsk USA i Polski. Celem manewrów było stworzenie realistycznych warunków szkoleniowych dla oddziałów lotnictwa uderzeniowego, szybkie rozlokowanie sztabów dowodzenia oraz elementów wsparcia. Ze strony polskiej w ćwiczeniach udział wzięło ok. 130 żołnierzy wojsk obrony przeciwlotniczej z Koszalina oraz 2 Pułku Artylerii 12 Dywizji Zmechanizowanej w Szczecinie.

Fot. Marian Kluczyński

CRYSTAL EAGLE – ćwiczenia realizowane przez Wielonarodowy Korpus Północno-Wschodni (międzynarodowy wyższy związek taktyczny Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, składający się z formacji stacjonujących na terenie Danii, Niemiec i Polski). Podczas ćwiczeń „Crystal Eagle 2000" korpus uzyskał zdolność operacyjną do wypełniania zadań w ramach artykułu 5. Traktatu Waszyngtońskiego.

CANNON CLOUD 2002 – w trakcie sojuszniczego ćwiczenia dowódczo-sztabowego 2 Korpus Zmechanizowany jako pierwszy polski związek operacyjno-taktyczny uzyskał certyfikację NATO, a tym samym potwierdził gotowość do dowodzenia sojuszniczymi grupami operacyjnymi oraz do udziału w ćwiczeniach sojuszniczych w roli dowództwa korpusu.

STRONG RESOLVE 2002 – manewry podobnych rozmiarów jak „Steadfast Jazz 2013". Odbywały się jednocześnie w Polsce i Norwegii. W Norwegii żołnierze ćwiczyli gotowość bojową na wypadek, gdy trzeba przyjść z pomocą po agresji na jakiekolwiek z państw członkowskich. W Polsce na poligonach ćwiczono reakcję

na zamieszki o podłożu etnicznym. Operacje morskie odbywały się na Morzu Norweskim, Morzu Północnym, Bałtyku i cieśninach bałtyckich. W morskiej części ćwiczeń brało udział ponad sto okrętów z czternastu państw Sojuszu Północnoatlantyckiego i Partnerstwa dla Pokoju, w tym 14 polskich okrętów bojowych i kilkanaście jednostek zabezpieczenia. Polskie okręty uczestniczyły we wszystkich epizodach manewrów.

BAGRAM – odbywające się od 2007 roku ćwiczenia certyfikujące Polskie Siły Zadaniowe, wieńczą one kilkumiesięczny okres intensywnego szkolenia do misji w Afganistanie. Pod koniec października 2013 roku w Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych na kieleckiej Bukówce odbyły się szkolenia pod kryptonimem „Bagram XIV" – ostatnie szkolenia żołnierzy przed wyjazdem XIV zmiany Polskiego Kontyngentu Wojskowego. W ćwiczeniach brali udział także żołnierze ze Stanów Zjednoczonych i Kanady. Dla dowódców przeznaczone były tzw. „szory", podczas których symulowano rozmowy z miejscową ludnością, zwracając uwagę na wszystkie szczegóły. W role Afgańczyków wcielili się żołnierze amerykańscy, Z końcem kwietnia 2014 roku XIV zmiana PKW zakończy swoją działalność operacyjną w prowincji Ghazni.

DRAGON – jest ćwiczeniem dowódczo-sztabowym z wojskami. W ostatniej edycji było to ćwiczenie bez wojsk, prowadzone przede wszystkim na mapach i komputerach, bez udziału ciężkiego sprzętu i lotnictwa. Zmagania mają na celu sprawdzenie zdolności dowództw do prowadzenia działań taktycznych w ramach operacji sojuszniczych. Ubiegłoroczna edycja manewrów – „Dragon 2013" – była największym i najważniejszym przedsięwzięciem szkoleniowym roku realizowanym przez jednostki i Dowództwo Wojsk Lądowych. Wzięło w niej udział blisko 3800 żołnierzy.

Fot. Marian Kluczyński

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

COBRA 2013 – największe manewry sojuszniczych wojsk specjalnych NATO w 2013 roku, których zasadnicza część odbyła się w Polsce z udziałem naszych komandosów. Operacja miała sprawdzić gotowość polskiego Dowództwa Wojsk Specjalnych do dowodzenia komandosami NATO. Dzięki pozytywnie zdanemu testowi nasz kraj dołączył do elitarnego grona sześciu tzw. państw ramowych Sojuszu Północnoatlantyckiego, które posiadają takie uprawnienia – są to Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Francja, Hiszpania, Włochy i Turcja. Polacy w 2015 roku obejmą dowództwo w Siłach Odpowiedzi NATO. Ogółem w operacji pod kryptonimem „Cobra 2013" na lądzie, morzu i w powietrzu ćwiczyło prawie 2,5 tysiąca żołnierzy sił specjalnych z 15 państw NATO i UE.

ANAKONDA – największe ćwiczenia Wojska Polskiego o połączonym charakterze, który przejawia się w udziale żołnierzy wszystkich rodzajów sił zbrojnych, inspektoratów oraz żandarmerii wojskowej. W 2012 roku miała miejsce czwarta odsłona ćwiczeń – wyjątkowa z uwagi na to, że po raz pierwszy ujęto je w programie ćwiczeń NATO. Tym samym ćwiczenia „Anakonda" zyskały wymiar sojuszniczy oraz ponadnarodowy. W latach poprzednich udział sojuszników w ćwiczeniach był marginalny, ograniczał się do roli obserwatorów. W 2012 roku po raz pierwszy w historii ćwiczeń razem z polskimi żołnierzami współdziałali żołnierze Wielonarodowego Korpusu Północ-Wschód, Armii Stanów Zjednoczonych i Kanady. Manewry były obserwowane przez liczne delegacje zagraniczne, zasięgiem objęły obszar ośmiu województw. Zaangażowanych w nie było ponad 150 czołgów i transporterów opancerzonych, 20 okrętów, 24 samoloty, 30 śmigłowców i ponad 11 tysięcy żołnierzy.

Fot. str. 126-127 Aleksander Rawski

Fot. Aleksander Rawski

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Oddział specjalny Żandarmerii Wojskowej
w trakcie pokazu

Fot. NATO

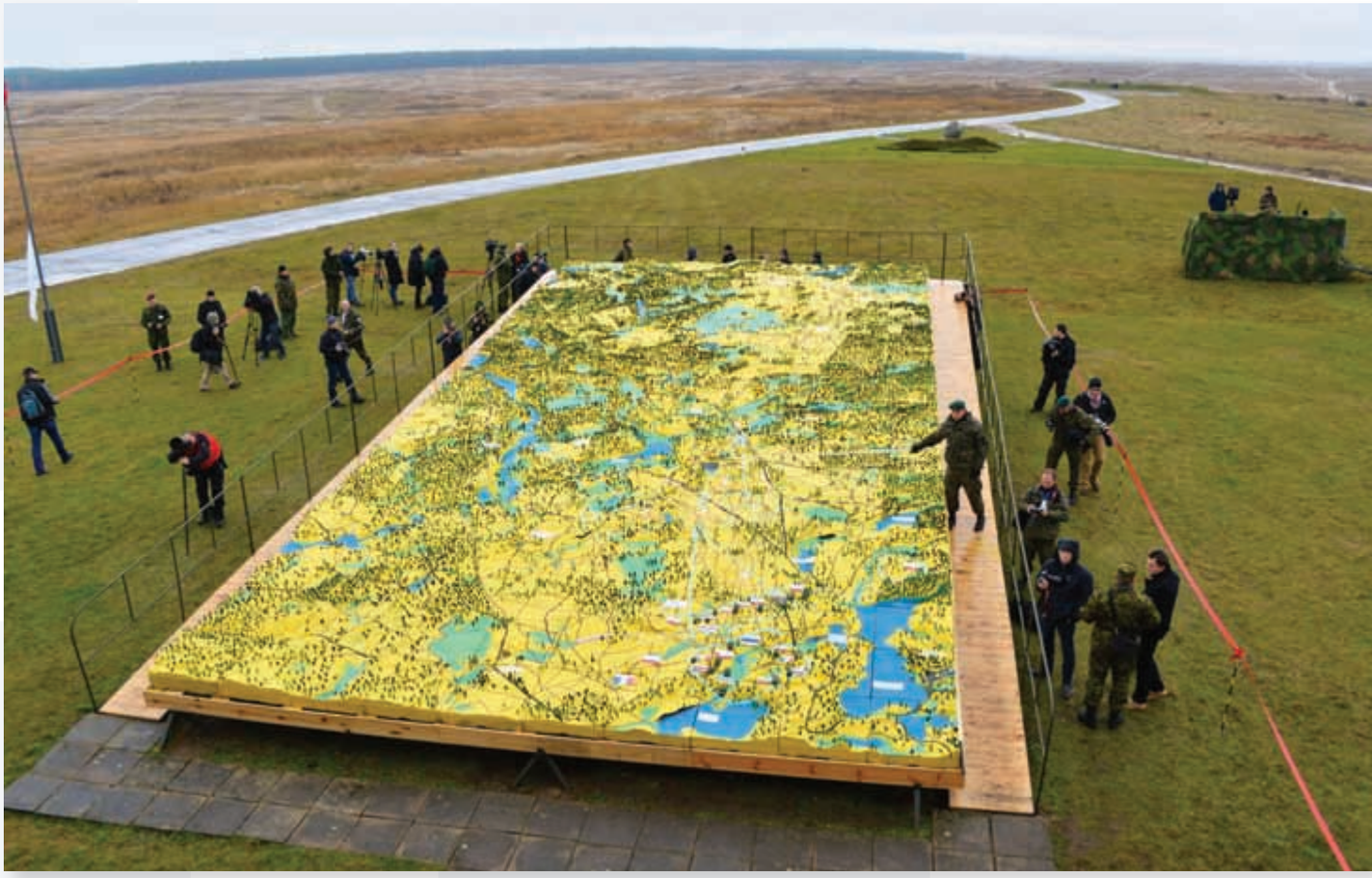

Fot. Marian Kluczyński

STEADFAST JAZZ 2013 – największe od 2006 roku manewry NATO. Prócz wojsk lądowych, brały w nich udział siły morskie, powietrzne oraz wojska specjalne. W trwających od 2 listopada 2013 roku ćwiczeniach uczestniczyło sześć tysięcy żołnierzy z państw NATO i partnerskich – Szwecji, Finlandii i Ukrainy, 60 statków powietrznych, 8 okrętów i ponad 100 jednostek ciężkiego sprzętu. Część ćwiczeń odbyła się na poligonach morskich i lądowych, część w sztabach w bazie Adazi w okolicach Rygi na Łotwie oraz w kilkunastu innych dowództwach na terenie państw sojuszniczych.

Fot. Janusz Błaszczak, 12 Brygada Zmechanizowana

Fot. NATO

W Polsce główna część manewrów odbyła się na poligonie w Drawsku Pomorskim oraz na Morzu Bałtyckim. Ze strony polskiej w ćwiczenia zaangażowanych było prawie tysiąc żołnierzy Wojsk Lądowych, tyle samo z Sił Powietrznych i pół tysiąca marynarzy. Polska wystawiła do manewrów prawie połowę sprzętu potrzebnego do realizacji planowanych zadań: 300 pojazdów, 30 samolotów i śmigłowców oraz 10 okrętów. Istotnym elementem była część HNS SFJZ, która sprawdzała zdolność Polski do wypełnienia zadań państwa-gospodarza zgodnie ze standardami NATO.

Fot. Janusz Błaszczak, 12 Brygada Zmechanizowana

Przegląd pododdziałów przez gen. Andrzeja Tuza
w asyście ppłk. Zdzisława Zaorskiego

Fot. NATO

Ćwiczenia ogląda sekretarz generalny NATO Anders Fogh Rasmussen

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Oddział specjalny Żandarmerii Wojskowej *Fot. str. 136-137 NATO*

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

"Zdaniem Polski to właśnie Siły Połączone mogą stanowić istotny element nowoczesnej obrony zapowiedziany w koncepcji strategicznej. Dlatego o realizację takich projektów Polska będzie zabiegać w ramach swoich uprawnień i zobowiązań wobec NATO" – zapowiedział prezydent RP

Fot. str. 138-139 Janusz Błaszczak, 12 Brygada Zmechanizowana

Sekretarz generalny NATO, premier Litwy, prezydent Łotwy, prezydent RP, minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak oraz minister spraw zagranicznych Radosław Sikorski obserwowali ostatni dzień szkolenia wielonarodowego batalionu pod dowództwem Błękitnej Brygady

Zgromadzeni na tzw. żółtej trybunie goście, wśród których byli m.in. wiceminister obrony narodowej Beata Oczkowicz, szef Sztabu Generalnego gen. broni Mieczysław Gocuł, dowódca Wojsk Lądowych gen. broni Zbigniew Głowienka oraz gen. Mieczysław Bieniek, przyglądali się prowadzonej przez artylerzystów nawale ogniowej

Uroczysta oprawa przekazania dowodzenia

Foto: Artur Zakrzewski, DPI MON

„Steadfast Jazz 2013 było najważniejszym wydarzeniem wojskowym nie tylko w Polsce, ale także w Sojuszu Północnoatlantyckim. Było to wskazaniem, że NATO wraca do ćwiczeń w Europie, że wraca do swojej podstawowej roli" – powiedział minister obrony narodowej Tomasz Siemoniak, w trakcie spotkania w Sztabie Generalnym WP podsumowującego zeszłoroczne ćwiczenia NATO

Fot. NATO

MP

W lutym 2014 roku w Warszawie odbyła się konferencja pn. „NATO Training Synchronization Conference 2014", której tematem była koordynacja procesu szkoleniowego państw członkowskich NATO oraz krajów partnerskich.

Rolę gospodarza konferencji, organizowanej przez Sojusznicze Dowództwo Transformacji (ACT), pełnił Sztab Generalny WP. Konferencja zaowocowała opracowaniem pięcioletniego planu ćwiczeń „NATO Military Training and Exercise Programme 2015–2019".

Podczas konferencji padła propozycja zwiększenia liczby dużych ćwiczeń sił NATO z 1–2 do co najmniej 4–5 rocznie. Ważnym elementem obrad była kwestia podnoszenie zdolności bojowych przy możliwie niskich kosztach, co wiąże się

Fot. Aleksander Rawski

z ideą łączenia narodowych i sojuszniczych ćwiczeń. Była ona realizowana podczas ubiegłorocznego „Steadfast Jazz 2013", które połączono z regionalnymi i krajowymi manewrami.

15 LAT
1999 2014
POLSKA w NATO

UDZIAŁ POLSKI W OPERACJACH SOJUSZU

Fot. Aleksander Rawski

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Priorytetowym zadaniem Sojuszu Północnoatlantyckiego jest kolektywna obrona, jednak obecnie najwięcej zasobów NATO pochłania reagowanie kryzysowe i realizacja operacji poza tzw. obszarem traktatowym. NATO aktywnie włącza się w międzynarodowe działania z zakresu zarządzania kryzysowego.

Strategia udziału Sił Zbrojnych RP w operacjach międzynarodowych (fragmenty)

Skala współczesnych zagrożeń dla bezpieczeństwa międzynarodowego i związane z nimi wyzwania wymagają zaangażowania sił zbrojnych na odległych teatrach działań. W tym kontekście Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej będą przygotowywane do podejmowania działań w bardzo zróżnicowanych warunkach geograficznych, a także kulturowych na różnych kontynentach.

Udział Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach międzynarodowych uwzględnia zobowiązania międzynarodowe. Zależy od tego wiarygodność naszego państwa jako odpowiedzialnego członka wspólnoty międzynarodowej.

Głównym celem udziału Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w operacjach międzynarodowych jest:

- *obrona interesów narodowych przed zewnętrznymi zagrożeniami, przez likwidowanie źródeł kryzysów oraz wygaszanie konfliktów w bliższym i dalszym otoczeniu strategicznym Rzeczypospolitej Polskiej;*
- *budowa stabilnego środowiska bezpieczeństwa;*
- *umacnianie instytucji i organizacji bezpieczeństwa międzynarodowego;*
- *wypełnianie zobowiązań sojuszniczych, przez zacieśnianie dwustronnej i wielostronnej współpracy wojskowej i pozawojskowej z sojusznikami, koalicjantami oraz partnerami;*
- *zapobieganie katastrofom humanitarnym i powstrzymywanie naruszeń praw człowieka.*

Obecne zaangażowanie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w misje prowadzone pod auspicjami NATO i UE jest jednym z podstawowych zadań wynikających z narodowej polityki bezpieczeństwa, stanowi również istotny wyznacznik miejsca i roli naszego kraju na arenie międzynarodowej.

Warszawa, 2009

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Bośnia i Hercegowina

Fot. str. 147 Aleksander Rawski

Jeszcze jako państwo partnerskie NATO Polska wzięła udział w operacji wojskowej Sojuszu w Bośni i Hercegowinie. Najpierw brała udział w Siłach Implementacyjnych (IFOR) – pierwszej i największej w historii NATO „własnej" operacji pokojowej, prowadzonej pod kryptonimem Joint Endeavour od 20 grudnia 1995 roku do 20 grudnia 1996 roku. 660-osobowy polski batalion operacyjny, podporządkowany nordycko-polskiej brygadzie wchodzącej w skład Wielozadaniowej Dywizji Północ uczestniczył w operacji od lutego 1996 roku.

Po wygaśnięciu mandatu IFOR zastąpione zostały Siłami Stabilizującymi SFOR, których zadaniem było utrwalenie pokoju w tym rozbitym etnicznie kraju. SFOR przeprowadził dwie główne operacje: „Joint Guard" i „Joint Forge". Misja sił stabilizacyjnych zakończyła się w grudniu 2004 roku. Polska Jednostka Wojskowa w SFOR (ten sam batalion co w IFOR), licząca około 500 żołnierzy, do końca 1999 roku pozostawała w składzie nordycko-polskiej brygady, stanowiącej część Wielozadaniowej Dywizji Północ. W związku z reorganizacją operacji SFOR brygada ta została przeformowana w nordycko-polską grupę

bojową, obejmującą żołnierzy z Polski (ok. 300), Finlandii, Danii, Norwegii, Łotwy, Litwy i Estonii. Pod koniec misji, po wycofaniu się kontyngentu duńskiego, Polska była uczestnikiem wielonarodowej grupy bojowej. Do podstawowych zadań jednostek, w których uczestniczyli Polacy, należało między innymi kontrolowanie działalności stron konfliktu przez inspekcje miejsc dyslokacji ich sił i sprzętu, monitorowanie ich działalności wojskowej oraz utrzymanie łączności ze stronami konfliktu.

Fot. str.148-149 Aleksander Rawski

Wizyta u proboszcza kościoła prawosławnego Regionu Dobojskiego (Bośnia i Hercegowina)

Fot. Aleksander Rawski

Kosowo

24 marca 1999 roku, kilkanaście dni po wejściu Polski do NATO, Sojusz rozpoczął trwającą ponad dwa miesiące operację „Allied Force" – kampanię powietrzną przeciwko Federacyjnej Republice Jugosławii – w związku z konfliktem w Kosowie i kryzysem humanitarnym w tym regionie, który zaistniał w efekcie ciągłych walk pomiędzy Armią Wyzwolenia Kosowa i wojskowo-policyjnymi oddziałami Serbii i Czarnogóry. Było to pierwsze w historii NATO użycie siły w sytuacji spoza art. 5 Traktatu. Stanowcze przeciwstawienie się łamaniu praw człowieka (poważne represje rządu Jugosławii wobec ludności cywilnej kosowskich Albańczyków) stało się przyczyną interwencji wojskowej. Polskie władze udzieliły pełnego poparcia dla tej operacji, Polacy nie uczestniczyli jednak w działaniach bojowych NATO. Pokonana Jugosławia została zmuszona do zaakceptowania stawianych przez Sojusz warunków pokoju, w tym między innymi żądania rozmieszczenia w Kosowie międzynarodowych sił bezpieczeństwa pod przewodnictwem Sojuszu – Kosovo Force (KFOR).

Fot. str. 152-153 Aleksander Rawski

Celami wojsk KFOR są m.in.: stworzenie i utrzymanie warunków umożliwiających bezpieczne funkcjonowanie mieszkańców Kosowa w miejscu ich zamieszkania; zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego; monitorowanie i kontrolowanie realizacji porozumień, na mocy których doszło do zakończenia konfliktu; rozbrojenie oraz likwidacja Wyzwoleńczej Armii Kosowa; powstrzymywanie odradzania się konfliktu na terenie Kosowa.

Operację rozpoczęto 12 czerwca 1999 roku. Siły KFOR liczyły ok. 50 tys. żołnierzy z 30 państw, zarówno członków NATO, jak i niezrzeszonych. 18 czerwca prezydent RP wydał postanowienie o użyciu Polskiej Jednostki Wojskowej w siłach KFOR. W południowo-wschodniej części Kosowa, wzdłuż granicy z Macedonią, w ramach Wielonarodowej Brygady Wschód, rozmieszczono wówczas około 800 żołnierzy

i członków personelu cywilnego. Polska jednostka kilkakrotnie zmieniała swoją strukturę i liczebność, stosownie do zmieniającej się sytuacji polityczno-militarnej.

Po ogłoszeniu przez Kosowo niepodległości 17 lutego 2008 roku ministrowie obrony państw NATO przyjęli w czerwcu dyrektywę umożliwiającą KFOR wykonywanie nowych zadań, takich jak wspieranie procesu demobilizacji Korpusu Ochrony Kosowa oraz tworzenia struktur wojskowych i bezpieczeństwa kształtującego się państwa. Charakter operacji stopniowo zmieniał się z wojskowego na cywilny. W czerwcu 2009 roku podjęto decyzję o stopniowej redukcji sił KFOR oraz zmianie charakteru misji na „obecność zapobiegającą".

Fot. str. 154-155 Aleksander Rawski

Albania

Od maja do października 1999 roku polscy żołnierze uczestniczyli w misji AFOR (Albanian Forces) – misja pomocy humanitarnej dla uchodźców z Kosowa w ramach kierowanej przez NATO operacji „Allied Harbour" w Albanii. W AFOR zaangażowanych było 16 państw NATO oraz pięć państw współdziałających z Sojuszem w ramach programu Partnerstwo dla Pokoju. Polski kontyngent tworzyło 140 żołnierzy z 21 Brygady Strzelców Podhalańskich z Rzeszowa oraz personel w dowództwie misji.

Afganistan

Atak terrorystyczny na USA 11 września 2001 roku, dokonany przez bojówkarzy z Al-Kaidy mającej główną siedzibę w Afganistanie, rzucił całkiem nowe światło na problemy bezpieczeństwa światowego. Już następnego dnia Rada Północnoatlantycka powołała się na artykuł 5. Traktatu Waszyngtońskiego, oferując Stanom Zjednoczonym pomoc. Początkowo USA nie skorzystały z formalnego zaangażowania sił NATO, postanowiły działać samodzielnie, korzystając jedynie z selektywnego wsparcia oddziałów tzw. koalicji chętnych: Wielkiej Brytanii, Francji, Australii i Kanady. 7 października 2001 roku na terytorium Afganistanu rozpoczęła się operacja „Enduring Freedom" – „Trwała Wolność". Zapoczątkowała ona realizację na ogłoszonej przez prezydenta George'a Busha wojny z globalnym terroryzmem. 20 grudnia rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ powołano Międzynarodowe Siły Wsparcia Bezpieczeństwa w Afganistanie (International

Fot. str. 156-157 Aleksander Rawski

Security Assistance Force – ISAF), oficjalnie działające pod egidą ONZ, faktycznie podlegające amerykańskiemu dowództwu operacji „Enduring Freedom".

Polska uznała ataki z 11 września za zagrażające bezpieczeństwu naszego kraju i natychmiast wyraziła gotowość wsparcia Stanów Zjednoczonych w ramach NATO i poza organizacją. Rząd Rzeczypospolitej postanowił udostępnić samolotom USA naszą przestrzeń powietrzną, bazy wojskowe oraz udzielić pomocy logistycznej wraz ze wsparciem w transporcie i wyposażeniu. Polska stopniowo włączała się w operację w Afganistanie. 22 listopada 2001 roku prezydent Aleksander Kwaśniewski na wniosek rządu wydał postanowienie o wysłaniu do Afganistanu niewielkiego kontyngentu w ramach operacji „Enduring Freedom". 16 marca 2002 roku misję rozpoczęło ok. 300 żołnierzy polskich, a w połowie roku skład polskiego kontyngentu został zmodyfikowany i zmniejszony do około 120 żołnierzy.

11 sierpnia 2003 roku dowództwo nad operacją ISAF przejął Sojusz Północnoatlantycki. Jej zakresem, na prośbę nowych władz Afganistanu, objęto terytorium całego kraju (dotychczas tylko Kabul i okolice). W szczytowym okresie

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

zaangażowania w operacji uczestniczyło ok. 130 tys. żołnierzy i personelu z 50 państw (w tym 28 z NATO). Obecnie, zaangażowanych w nią jest (stan na styczeń 2014 roku) ok. 57 tys. żołnierzy z 49 państw.

Zadania realizowane przez polskich żołnierzy do początku 2007 roku ograniczały się w zasadzie do typowych działań inżynieryjnych.

W kwietniu 2007 roku zakończono udział w EF i wprowadzono nowy polski kontyngent do ISAF liczący 1200 żołnierzy (taka liczebność PKW była efektem pogorszenia się warunków bezpieczeństwa w Afganistanie). W tym samym czasie w operacji „Enduring Freedom", będącej „niezależnym komponentem" ISAF, brało udział 100 Polaków. W związku z realizacją nowej strategii afgańskiej Baracka Obamy, w następnych latach udział Polski w operacji w Afganistanie systematycznie rósł. W kwietniu 2009 roku uczestniczyło w niej 2000 żołnierzy oraz dodatkowo odwód liczący 200 żołnierzy w kraju. W szczytowym momencie (X i XI zmiana) PKW liczył 2600 ludzi plus 400 odwód w kraju.

Operacja ISAF, która ma się zakończyć w grudniu 2014 roku, ma za zadanie pomóc władzom afgańskim w: zapewnieniu stabilizacji politycznej, umacnianiu bezpieczeństwa, odbudowie kraju, reformowaniu sektora bezpieczeństwa oraz tworzeniu Afgańskich Sił Bezpieczeństwa (ASB) – armii i policji. Jej nadrzędnym celem jest niedopuszczenie do ponownej aktywacji grup terrorystycznych na tym terytorium, które stanowiłyby zagrożenie dla światowego bezpieczeństwa. W czerwcu 2013 roku zakończył się proces przekazywania stronie afgańskiej odpowiedzialności, obejmujący oprócz kwestii bezpieczeństwa także rozwój zdolności administracji państwowej do rządzenia krajem oraz polepszenie poziomu życia Afgańczyków i rozwój gospodarczy. Afgańskie Siły Bezpieczeństwa przejęły wiodącą rolę w prowadzeniu operacji stabilizacyjnych, a siły ISAF ograniczą się do ich wspierania.

Jednym z podstawowych warunków utrzymania po 2014 roku osiągniętego poziomu stabilizacji jest przygotowanie sprawnych, dobrze wyszkolonych

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

i wyposażonych, zdolnych do prowadzenia samodzielnych działań jednostek afgańskiej armii i policji. Działania w tym zakresie były koordynowane, w ramach ISAF, przez natowską misję NTM-A (NATO Training Mission-Afghanistan).

Wsparcie to będzie kontynuowane również po 2014 roku w ramach nowej misji – Resolute Support, niemającej charakteru bojowego i poświęconej wyłącznie szkoleniom, doradztwu i udzielaniu pomocy ASB.

Polska traktuje udział w operacji ISAF priorytetowo. Obecnie (stan na styczeń 2014 roku) Polski Kontyngent Wojskowy (PKW) liczy ok. 1000 żołnierzy w rejonie misji oraz 150 żołnierzy jako odwód w kraju. W szczytowym okresie zaangażowania (2600 żołnierzy i 400 w odwodzie) był pod względem wielkości szóstym kontyngentem międzynarodowym w ramach ISAF. Zasadniczy, bojowy komponent PKW, który tworzą Polskie Siły Zadaniowe (PSZ) był dyslokowany w prowincji Ghazni. Do głównych zadań PSZ należało: zapewnienie bezpieczeństwa i stabilizacji w prowincji, ochrona drogi Kabul-Kandahar, szkolenie ASB, likwidacja kryjówek z amunicją i materiałami wybuchowymi, wspieranie afgańskich władz i lokalnej administracji poprzez realizację programów rozwojowych i odbudowę infrastruktury cywilnej oraz udzielanie pomocy w dystrybucji żywności dla mieszkańców prowincji. Obecne działania PKW w Ghazni polegają już tylko na doradztwie i wspieraniu afgańskich sił bezpieczeństwa.

Fot. str. 158-159 Aleksander Rawski

Fot. Aleksander Rawski

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Od 2008 roku do 30 listopada 2013 roku Polska była zaangażowana w realizację programów pomocowo-rozwojowych w prowincji Ghazni. Realizowane projekty dotyczą budowy infrastruktury drogowej, wodnej, komunalnej, prowadzenia szkoleń i przysposobienia zawodowego, a także tworzenia zdolności instytucjonalnych lokalnej administracji.

Irak

Po Afganistanie, drugim najważniejszym miejscem realizacji amerykańskiej strategii walki z globalnym terroryzmem stał się Irak. Amerykańska interwencja w Iraku nie zyskała poparcia ze strony NATO. Także po zakończeniu działań bojowych i przekształceniu misji w stabilizacyjną Sojusz konsekwentnie odmawiał udziału w operacji.

W czerwcu 2004 roku na szczycie NATO w Stambule ustanowiona została misja szkoleniowa NATO Training Mission-Iraq (NTM-I), w którą zaangażowało się kilkanaście państw Sojuszu.

Do głównych celów misji należało przede wszystkim wsparcie szkoleniowe dla Irackich Sił Bezpieczeństwa, polegające na szkoleniu oficerów średniego i wyższego szczebla oraz przygotowanie struktur i instytucji szkoleniowych, tak aby iracka armia mogła realizować te zadania samodzielnie, bez pomocy z zewnątrz. Do głównych obszarów aktywności w ramach misji należało: wsparcie dla irackiej struktury dowodzenia i kontroli; profesjonalizacja oficerów Irackich Sił Zbrojnych; profesjonalizacja Irackiej Policji Federalnej w ramach wyspecjalizowanych szkoleń.

Fot. str. 162-163 Aleksander Rawski

Polska uczestniczyła w NTM-I od 2005 roku. Na mocy postanowienia Prezydenta RP polscy żołnierze przebywali na terenie prowadzonej operacji do 31 grudnia 2009 roku.

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. Aleksander Rawski

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

Macedonia

Po wstąpieniu do NATO Polska uczestniczyła w kilku mniejszych operacjach prowadzonych pod egidą Sojuszu. Od września 2001 roku do grudnia 2003 roku polski kontyngent wojskowy uczestniczył w dwóch operacjach mających na celu stabilizowanie bezpieczeństwa w Macedonii po rozpadzie Jugosławii.

W 2001 roku konflikt między Macedończykami a Albańczykami doprowadził Macedonię na skraj wojny domowej. Aby jej zapobiec, zwaśnione strony podpisały w dniu 13 lipca porozumienie pokojowe, a 27 sierpnia wielonarodowa brygada NATO rozpoczęła operację „Essential Harvest" („Niezbędne Żniwa"), mającą na celu rozbrojenie rebeliantów oraz późniejsze zniszczenie broni. Zakończyła się 26 września, wtedy też na prośbę rządu macedońskiego Organizacja zaczęła operację „Amber Fox" („Bursztynowy Lis'), do której zaproszono również Polskę. Polski kontyngent stanowiło 25 komandosów, którzy 29 września 2001 roku dołączyli do reszty 700 żołnierzy NATO. Ich zadanie polegało przede wszystkim na ochronie obserwatorów Unii Europejskiej i OBWE oraz patrolowaniu wyznaczonego terenu w ramach Polowych Zespołów Łącznikowych. Nie zmieniły się one podczas trwania II zmiany kontyngentu, działającej od 16 grudnia 2002 roku w ramach operacji „Allied Harmony" („Sojusznicza Harmonia").

1 kwietnia 2003 roku siły NATO zastąpiło 450 żołnierzy Unii Europejskiej (Operacja „Concordia"), w tym ponownie 25 Polaków. Misja ta stanowiła zwieńczenie wszystkich 4 operacji pokojowych, które przywróciły stabilność Macedonii i przybliżyły ją do struktur euroatlantyckich i europejskich.

Morze Śródziemne

Od 2005 roku Marynarka Wojenna RP uczestniczy w podjętej przez NATO w październiku 2001 roku operacji antyterrorystycznej prowadzonej na Morzu Śródziemnym. Operacja „Active Endeavour" („Aktywny Wysiłek") została uruchomiona jako reakcja Sojuszu na ataki terrorystyczne z 11 września 2001 roku. Jej głównym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa żeglugi i zapobieganie aktom terroru na Morzu Śródziemnym. Oprócz jednostek Sojuszu

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

w operacji udział biorą okręty państw Partnerstwa dla Pokoju oraz Dialogu Śródziemnomorskiego.

Do zadań OAE należy: patrolowanie akwenu Morza Śródziemnego; monitorowanie bezpieczeństwa żeglugi na głównych szlakach komunikacyjnych Morza Śródziemnego i akwenów do niego przyległych; wykrywanie wszelkich nieprawidłowości w ruchu morskim i udaremnianie prób wspierania organizacji terrorystycznych, przede wszystkim przemytu uzbrojenia, w tym broni masowego rażenia i materiałów radioaktywnych; zapobieganie aktom łamania prawa, takim jak nielegalna imigracja czy przemyt narkotyków.

Fot. str. 166-167 Marian Kluczyński

Polska Marynarka Wojenna już kilkakrotnie wysłała jednostki do realizacji zadań w ramach operacji „Active Endeavour". Trzykrotnie brał w niej udział okręt podwodny ORP „Bielik" (2005, 2006/2007, 2010/2011), dwukrotnie fregata rakietowa ORP „Gen. K. Pułaski" (2006 r. i 2008), raz okręt podwodny ORP „Kondor" (2008/2009) i okręt ORP „Kontradmirał Xawery Czernicki" (2011).

Pakistan

Polska wzięła również udział w natowskiej operacji o charakterze humanitarnym pod kryptonimem „Swift Relief". Po katastrofalnym trzęsieniu ziemi w Kaszmirze (8 września 2005 roku) rząd pakistański, niemogący poradzić sobie z likwidacją jego skutków, poprosił NATO o pomoc w odbudowie kraju. Pakt niemal natychmiast rozpoczął operację, w ramach której skierował w tamten rejon hiszpańsko-polsko-włoski batalion inżynieryjny Sił Odpowiedzi (SON). Polską część tworzył 140-osobowy PKW.

Jako pierwsza w rejon operacji dotarła Grupa Rekonesansowo-Przygotowawcza (29 października), mająca za zadanie sprawdzenie terenu. Po niej 8 listopada przybyła reszta kontyngentu, a w tym czasie 15 transportami lotniczymi Amerykanie przywieźli 900 ton niezbędnego sprzętu i zapasów. Siły NATO stacjonowały

Fot. str. 168-169 Dariusz Kacperczyk

w Camp Dragon (której przygotowanie było pierwszym zadaniem Polaków), skąd operowały w mieście – jednym z najbardziej zniszczonych podczas kataklizmu.

Operacja NATO zakończyła się pełnym sukcesem, a polski kontyngent 10 stycznia 2006 roku zakończył wykonywanie zadań mandatowych i 8 lutego ostatni żołnierze wrócili do kraju.

Litwa, Łotwa, Estonia

Szczególny charakter ma misja natowska „Baltic Air Policing" – Misja Nadzoru Powietrznego Państw Bałtyckich, realizowana na terenie Litwy, Łotwy i Estonii od marca 2004 roku, czyli od czasu przyjęcia tych państw do Sojuszu. Ponieważ państwa te nie dysponują wystarczającymi środkami do ochrony ich przestrzeni powietrznej, na ich prośbę NATO zobowiązało się do udzielenia im pomocy w tym zakresie. Kontyngenty lotnicze do realizacji działań w ramach misji są wystawiane rotacyjnie (co trzy lata) przez państwa Sojuszu. Do tej pory w misji uczestniczyło 14 państw.

Polska czterokrotnie wydzieliła siły do operacji wojskowego nadzoru przestrzeni powietrznej państw bałtyckich – w 2006 r., 2008 r., 2010 r. i 2012 r. Skład polskiego kontyngentu wojskowego każdorazowo wynosił ok. 100 osób. 1 maja 2014 roku dyżur rozpocznie Polski Kontyngent Wojskowy ORLIK 5. Wyposażony w cztery samoloty MiG-29 z 22 Bazy Lotnictwa Taktycznego w Malborku, będzie realizował misję w ramach 35. rotacji. Dyżur potrwa cztery miesiące – do 31 sierpnia.

W marcu 2014 Stany Zjednoczone zwiększyły swój kontyngent o sześć myśliwców F-15 i tankowiec KC-135 jako dowód swojego sojuszniczego zaangażowania w Europie podczas kryzysu krymskiego na Ukrainie. Sojusz planuje rozszerzenie misji o drugą (obok Szawli na Litwie) bazę zlokalizowaną na estońskim lotnisku Ämari.

15 LAT
1999 | 2014
POLSKA w NATO

INWESTYCJE NATO W POLSCE

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Proj. graf. Adrian Bojczuk

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

Polskiej obecności w NATO towarzyszy szereg inwestycji w infrastrukturę obronną kraju. Szacunkowa wartość wspólnie finansowanych inwestycji natowskich realizowanych na terenie Polski w latach 1999–2014 wynosi ok. 852 mln €, w tym 594 mln € środki NATO oraz 258 mln € środków narodowych.

W ramach struktur NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa realizowany jest program NSIP (NATO Security Investment Programme), czyli Program Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa. Program stworzono w celu zapewnienia wspólnego finansowania projektów inwestycyjnych dla potrzeb misji. Jest narzędziem Sojuszu do zaspakajania potrzeb w zakresie tworzenia niezbędnych zdolności wojskowych, których zapewnienie wykracza poza narodowe zasoby obronne państw członkowskich. Służy stabilizacji Sojuszu północnoatlantyckiego na terytorium krajów członkowskich. Program powstał w 1951 roku pod nazwą Program Infrastruktury NATO. W roku 1994 jego nazwa została zmieniona na Program Inwestycji

NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa, ze względu na to, iż celem priorytetowym było inwestowanie w poprawę bezpieczeństwa zbiorowego sojuszników, a nie jak zakładano na początku jedynie finansowanie infrastruktury.

Źródłem finansowania programu jest fundusz NSIP tworzony ze składek wnoszonych przez kraje uczestniczące w programie. Fundamentalną zasadą programu jest to, że obejmuje on wyłącznie zadania zgrupowane w pakietach inwestycyjnych tzw. CP-Capability Package, których realizowanie zapewnia osiągnięcie podstawowych zdolności operacyjnych. Pakiety są zatwierdzane przez Radę Północnoatlantycką. Przydział środków realizowany jest przez Komitet Infrastruktury NATO. Koszty operacyjnego i technicznego utrzymania są obowiązkiem kraju

gospodarza-użytkownika. Pakiety inwestycyjne (CP) realizowane w Polsce w ramach programu NSIP obejmują następujące kategorie infrastruktury wojskowej: lotniska, bazy morskie, systemy łączności, stanowiska dowodzenia obroną powietrzną, radary dalekiego zasięgu obrony powietrznej, instalacje paliwowe (składy MPS).

Fot. Archiwum MON

28 stycznia 2014 roku podsekretarz stanu w MON Beata Oczkowicz dokonała uroczystego przekazania budynku na siedzibę dowództwa 3 Batalionu Łączności NATO. Budynek jest jednym z elementów infrastruktury realizowanej na potrzeby tej jednostki przez Zakład Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego, w ramach programu Inwestycji NATO w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP). Na przełomie lutego i marca br. oddany budynek zostanie wykorzystany podczas ćwiczeń łączności NATO. Podczas uroczystości obecni byli także m.in. szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych gen. broni Edward Gruszka, dowódca Centrum Szkolenia Sił Połączonych NATO (JFTC) w Bydgoszczy gen. bryg. Wojciech Grabowski oraz dowódca 3 Batalionu Łączności NATO.

Fot. Artur Zakrzewski, DPI MON

W 2014 roku, oprócz zadań będących w trakcie realizacji, ruszą inwestycje, które usprawnią łączność w Marynarce Wojennej. Będziemy także prowadzić dalszą rozbudowę infrastruktury paliwowej – mówi Beata Oczkowicz, Podsekretarz Stanu w MON ds. infrastruktury.

WOJSKOWE CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

15 LAT
1999 2014
POLSKA w NATO

WSPÓŁPRACA WIELOTOROWA

Anders F. Rasmussen gościem Wszechnicy Bezpieczeństwa Akademii Obrony Narodowej. Gościa przywitał gen. dyw. dr hab. Bogusław Pacek

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Magdalena Rochnowska

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. Zdzisław Rutkowski

Pakt Północnoatlantycki stanowi forum bardzo aktywnej współpracy swoich państw członkowskich i państw partnerskich, w kwestiach: cywilnego planowania w międzynarodowych sytuacjach kryzysowych, usuwania skutków naturalnych katastrof, a także podczas konstruowania i realizowania programów naukowych dotyczących ekologii i dziedziny ochrony naturalnego środowiska. Jakkolwiek odpowiedzialność za własne regulacje kwestii dotyczących obrony cywilnej spoczywa na każdym państwie członkowskim, współpraca w ramach struktur NATO za zadanie ma doprowadzenie do sytuacji, gdzie zasoby Sojuszu mogą zostać w tej dziedzinie wykorzystane w przypadku sytuacji kryzysowych.

NATO odgrywa w takich sytuacjach przeważnie rolę koordynacyjną, która sprowadza się do szybkiego określenia potrzeb i zapewnienia, że wpływające w obręb Sojuszu prośby o pomoc,

6 czerwca 2013 roku Sekretarz Generalny Sojuszu Północnoatlantyckiego Anders F. Rasmussen był gościem Wszechnicy Bezpieczeństwa Akademii Obrony Narodowej, w ramach której wystąpił z wykładem „Silna Europa dla silnego NATO". Gościa przywitał rektor-komendant gen. dyw. dr hab. Bogusław Pacek: – To prawdziwe wyróżnienie dla uczelni, która w ten sposób stała się dzisiaj miejscem intelektualnej uczty Sojuszu Północnoatlantyckiego – powiedział gen. Pacek

trafiają do wskazanych uprzednio odpowiednich centrów reagowania kryzysowego, które są odpowiednio wyposażone, by móc sprostać tego rodzaju sytuacjom. Przykładem działalności NATO w tej właśnie dziedzinie, były działania koordynujące (podjęte przez państwa NATO w roku 1997), celem udzielenia wsparcia Departamentowi Spraw Humanitarnych Organizacji Narodów Zjednoczonych, który kierował pomocą przeznaczoną dla poszczególnych regionów Europy Środkowej, dotkniętych ogromną powodzią.

Fot. Magdalena Rochnowska

Fot. Ewa Jankiewicz, WAT

Pierwsza Szkoła NATO z dziedziny optyki w Polsce miała miejsce w Wojskowej Akademii Technicznej w dniach 19–20 grudnia 2013 roku. Tematem przewodnim Szkoły, zorganizowanej przez Instytut Optoelektroniki WAT, było automatyczne rozpoznawanie celów na podstawie sygnatur optycznych. W wykładach wzięli udział słuchacze WAT i ośrodków naukowych z Centrum Badań Kosmicznych, Politechniki Warszawskiej i Instytutu Technicznego Wojsk Lądowych

NATO prowadzi także szereg programów wymiany międzynarodowej w dziedzinie nauki, ekologii i ochrony środowiska, które stanowią przedmiot zainteresowania samej Organizacji i jej poszczególnych członków. Wspomniane programy są wsparciem dla wysoko zaawansowanych badań naukowych oraz często bodźcem do rozwoju narodowej bazy technologicznej i naukowej. Sprzyjają także oszczędnościom, wynikającym z możliwości międzynarodowej współpracy na polu nauki. Poza międzynarodową współpracą wojskową, NATO posiada też Program międzynarodowej współpracy w zakresie nauk cywilnych – stypendia na prace badawcze, szkolenia) pomiędzy naukowcami pochodzącymi z krajów członkowskich NATO i krajami partnerskimi Sojuszu.

15 LAT
1999 2014
POLSKA w NATO

STRUKTURA NATO

Siedziba NATO znajdowała się w Londynie (do 1952 r.), następnie w Paryżu (do 1966 r.)

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Aktualna siedziba NATO w Brukseli

Bruksela jest polityczną siedzibą Sojuszu oraz miejscem obrad Rady Północno-atlantyckiej. Kwatera Główna NATO gości stałych reprezentantów, delegacje narodowe, Sekretarza Generalnego i Sekretariat Międzynarodowy, krajowych Przedstawicieli Wojskowych, Przewodniczącego Komitetu Wojskowego oraz Międzynarodowy Sztab Wojskowy

Fot. NATO

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Najwyższym organem kierowniczym NATO jest Rada Północnoatlantycka (tzw. Rada Ministerialna), którą tworzą przedstawiciele wszystkich państw członkowskich Paktu Północnoatlantyckiego. Jej sesje odbywają się dwa razy do roku – zazwyczaj na szczeblu ministrów spraw zagranicznych, ministrów obrony oraz finansów. Sporadycznie (tylko w sytuacjach wymagających bardzo ważnych decyzji politycznych lub wojskowych) na szczeblu szefów państw i całych rządów. Posiedzeniom członków NATO przewodniczy Sekretarz Generalny NATO.

Innymi elementami struktury organizacyjnej NATO są:

- **Stała Rada NATO** – tworzą ją stali przedstawiciele państw członkowskich w randze ambasadorów.
- **Komitet Planowania Obrony** – obraduje na szczeblu ministrów obrony, zazwyczaj bezpośrednio tuż przed sesjami Rady.
- **Grupa Planowania Nuklearnego** – rocznie odbywa dwie sesje na szczeblu ministrów obrony poszczególnych państw członkowskich.

Organy cywilne Paktu Północnoatlantyckiego tworzą liczne grupy i komitety robocze, powoływane w razie potrzeby przez Radę lub Komitet Planowania Obrony. Stałych komitetów obecnie jest ponad 20. Zajmują się: sprawami politycznymi, ekonomią, informacją, budżetem (cywilnym i wojskowym), nadzorem nad badaniami naukowymi.

Naczelnym organem wojskowym NATO jest Komitet Wojskowy podlegający bezpośrednio Radzie i Komitetowi Planowania Obrony. W jego skład wchodzą szefowie sztabów generalnych poszczególnych państw członkowskich, a jego głównym zadaniem jest kierowanie pracą dowództwa na szczeblach regionalnych i innych wojskowych organów NATO. Obszar strategiczny

działalności NATO podzielony jest na dwie części i dwa naczelne dowództwa: Naczelne Dowództwo Sojuszniczych Sił Zbrojnych w Europie oraz Naczelne Dowództwo Połączonych Sił Zbrojnych na Atlantyku.

Wewnętrzna struktura Paktu Północnoatlantyckiego odzwierciedla wzajemne związki zachodzące pomiędzy cywilnymi oraz politycznymi aspektami współpracy, a także wspierającymi je w swej działalności strukturami wojskowymi. W dziedzinach związanych z: konsultacjami politycznymi, planowaniem kwestii obronności, współpracą przemysłów obronnych państw członkowskich, wzajemnej łączności, obrony powietrznej, a także w kwestii wsparcia logistycznego dla działających w różnych rejonach świata sił zbrojnych, ustanowiono przeróżne, bardzo liczne komitety, których głównym zadaniem jest planowanie, analizowanie oraz doradzanie (lub odradzanie) stosownych działań organom Rady Północnoatlantyckiej lub Komitetu Planowania Obrony.

W obrębie państw – sygnatariuszy paktu sojuszniczego NATO, odbywają się także wielostronne konsultacje dotyczące spraw gospodarczych powiązanych z kwestiami bezpieczeństwa i obronności oraz wydatków ponoszonych na obronność i konwersję przemysłów obronnych w kierunku produkcji cywilnej.

Każdy spośród wspomnianych wyżej komitetów (mających zresztą bardzo szeroki zakres przyznanych kompetencji) w dużym stopniu w swej pracy opiera się na działaniach poszczególnych wydziałów Międzynarodowego Sekretariatu, a także Międzynarodowego Sztabu Wojskowego, które przygotowują spotkania poszczególnych komitetów, a tematykę ich działalności przenoszą na szczeble robocze (w oparciu o ostateczne porozumienia osiągnięte między uczestniczącymi w obradach państwami członkowskimi).

15 LAT 1999 | 2014
POLSKA w NATO

POLSKA W STRUKTURACH SOJUSZU

Od lewej: Minister Spraw Zagranicznych Radosław Sikorski,
Sekretarz generalny NATO Anders Fogh Rasmussen,
Minister Obrony Narodowej Tomasz Siemoniak, Warszawa 6 czerwca 2013 r.

Wojskowe Centrum Edukacji Obywatelskiej

Fot. Justyna Cieślikowska, AMSZ

Jako członek NATO Polska jest reprezentowana we wszystkich jego organach i instytucjach tworzonych z państwami partnerskimi. Głównym organem decyzyjnym Sojuszu jest Rada Północnoatlantycka. Podczas spotkań Rady na szczycie Polskę reprezentuje prezydent. W spotkaniach na szczeblu ministerialnym, odbywających się kilka razy w roku, uczestniczą ministrowie spraw zagranicznych lub/i obrony narodowej.

Polska posiada stałego przedstawiciela przy NATO w randze ambasadora, który uczestniczy w posiedzeniach Rady odbywających się w Kwaterze Głównej w Brukseli. Uczestniczy on także w radach i komisjach tworzonych przez NATO i państwa partnerskie oraz innych spotkaniach na szczeblu ambasadorów, a także jako członek delegacji, w spotkaniach na szczeblu ministrów i szefów państw/rządów.

Fot. NATO

Do obowiązków stałego przedstawiciela należy nadzorowanie działalności przedstawicielstw polskich przy organach, dowództwach i sztabach NATO oraz nad osobami oddelegowanymi do wykonywania w nich czynności służbowych. Ambasador w imieniu Polski podpisuje stosowne umowy i porozumienia oraz kieruje Przedstawicielstwem RP.

Działające od przystąpienia Polski do NATO Przedstawicielstwo zajmuje się polityczną i wojskową współpracą z pozostałymi 27 członkami Paktu, promuje nasze interesy i zabiega o ich pełną realizację. W Stałym Przedstawicielstwie RP działają dwa wydziały merytoryczne: polityczny i polityki obronnej. Pierwszy zajmuje się polityką kształtowania bezpieczeństwa, to znaczy kontrolą zbrojeń, operacjami reagowania kryzysowego i zapobiegania terroryzmowi, bezpieczeństwem energetycznym, zapobieganiem proliferacji broni masowego rażenia, a także zagadnieniami ekonomicznymi, prawnymi i naukowymi oraz polityką informacyjną. Kadra tego wydziału prezentuje polskie stanowisko w tych sprawach w cywilnych i cywilno-wojskowych gremiach Sojuszu, angażuje się w organizację wizyt delegacji krajowych w NATO oraz wizyt przedstawicieli organizacji w Polsce. Drugi wydział, polityki obronnej, tworzą pracownicy Ministerstwa Obrony Narodowej, oficerowie oraz urzędnicy cywilni, oddelegowani do pracy w Przedstawicielstwie. Najważniejsze zagadnienia, którymi zajmuje się Wydział Polityki Obronnej, to m.in.: transformacja wojskowa i rozwój zdolności obronnych NATO (Siły Odpowiedzi NATO, przegląd struktury dowodzenia, obrona przeciwrakietowa, dostępność

sił na potrzeby operacji, obrona przed atakami cybernetycznymi, operacje stabilizacji i odbudowy); proces planowania obronnego NATO, w ramach którego harmonizowane są plany NATO i państw członkowskich w celu zapewnienia sił i zdolności niezbędnych do realizacji pełnego spektrum misji Sojuszu; współpraca NATO z Unią Europejską w zakresie rozwoju zdolności obronnych; współpraca obronna NATO z państwami partnerskimi w ramach Partnerstwa dla Pokoju, Rady Partnerstwa Euroatlantyckiego, Rady NATO-Rosja, Komisji NATO-Ukraina i Komisji NATO-Gruzja; współpraca w zakresie uzbrojenia i techniki wojskowej; polityka nuklearna NATO i proliferacja broni masowego rażenia; polityka w zakresie obrony powietrznej NATO. Wydział ściśle współpracuje z departamentami MSZ i MON, komórkami Sztabu Generalnego WP oraz Przedstawicielstwem Wojskowym przy Komitetach Wojskowych NATO i UE, a także Narodowym Przedstawicielstwem Wojskowym przy Kwaterze Głównej Sojuszniczych Sił Zbrojnych NATO w Europie (SHAPE).

Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe przy Komitecie Wojskowym NATO i UE jest komórką łącznikową pomiędzy szefem Sztabu Generalnego WP i dowódcami Sił Zbrojnych RP a Komitetem Wojskowym NATO i UE oraz podporządkowanymi im instytucjami. Na czele Przedstawicielstwa Wojskowego stoi szef SG WP, reprezentujący Polskę w Komitecie Wojskowym NATO i UE. Działalność przedstawicielstwa koncentruje się na militarnych aspektach bezpieczeństwa obszaru euroatlantyckiego oraz współpracy wojskowej między sojusznikami. Przy realizacji tych zadań Polskie Przedstawicielstwo Wojskowe współpracuje z przedstawicielstwami wojskowymi sojuszników. W jego strukturze znajdują się dwa merytoryczne piony operacyjne – do spraw NATO i do spraw UE. Do zadań głównych pionu operacyjnego ds. NATO należą, m.in.: koordynacja współpracy pomiędzy siłami zbrojnymi RP a NATO; współpraca z przedstawicielstwami wojskowymi innych państw Sojuszu; przygotowywanie analiz i ekspertyz wojskowych dotyczących spraw będących przedmiotem prac Komitetu Wojskowego NATO; udział w przygotowaniu polskich kontyngentów wojskowych w operacjach reagowania kryzysowego NATO.

Jednym z wyznaczników pozycji państwa w Sojuszu jest posiadanie swoich przedstawicieli w jego organach. Do tej pory najwyższym wybieralnym stanowiskiem politycznym obsadzonym przez Polaka było stanowisko asystenta (drugiego zastępcy) sekretarza generalnego. Piastował je w latach 2003–2007 Adam Kobieracki. W strukturze wojskowej NATO najwyższe stanowisko zajmował gen. Mieczysław Bieniek. Od 29 września 2010 do 4 września 2013 roku pełnił on funkcję wicesześfa w Sojuszniczym Dowództwie Transformacyjnym NATO w Norfolk w Wirginii.

ZAKOŃCZENIE

WOJSKOWE CENTRUM
EDUKACJI OBYWATELSKIEJ

Fot. Paweł Ceranka, AMSZ

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

15
LAT
1999 | 2014
POLSKA
w NATO

Obchody 15-lecia przystąpienia Polski do Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego to dobry moment na bilans zysków płynących z członkowstwa w Sojuszu. Jubileusz tym zacniejszy, że zbiega się w czasie z 65. rocznicą podpisania Traktatu Waszyngtońskiego oraz 20. przyjęcia programu Partnerstwo dla Pokoju.

Dążenie Polski do przystąpienia do NATO było procesem długotrwałym, wymagającym szeregu działań dyplomatycznych oraz ogromnego wysiłku związanego z przebudową armii. Trud podjęty w celu przeprowadzenia wszystkich koniecznych zmian przyniósł zamierzone efekty – nasz kraj stał się częścią najbardziej skutecznego i wiarygodnego sojuszu polityczno-wojskowego w historii XX wieku.
Przystępując do Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego, wzięliśmy na siebie dużą odpowiedzialność. Wkrótce po akcesji nastąpił okres weryfikacji złożonych wcześniej deklaracji. 12 dni po naszym wejściu do NATO zostaliśmy skonfrontowani z sytuacją, która zaistniała w Kosowie. Wtedy po raz pierwszy Polska udowodniła, że zamierza w pełni realizować sojusznicze zobowiązania.

Minione15 lat to intensywnego dostosowywania polskiej armii do wymogów NATO w trwały i pozytywny sposób zmieniło jej oblicze. Polska armia stała się nowocześniejsza, bardziej mobilna i przygotowana na współczesne zagrożenia. Zaangażowanie w kolejnych misjach i przedsięwzięciach NATO zbudowało naszą obecną pozycję w Sojuszu. Duża w tym rola polskich żołnierzy, ich postawy i wyszkolenia, które prezentują w czasie sojuszniczych działań. Polska i jej siły zbrojne jawią się dziś jako wiarygodny i aktywny partner. Dzięki wspólnym działaniom nasze bezpieczeństwo narodowe zostało umocnione, a wraz z nim ugruntowała się pozycja Polski na arenie międzynarodowej.

Bibliografia:

Bieleń S., *Polityka zagraniczna Polski po wstąpieniu do NATO i do Unii Europejskiej. Problemy tożsamości i adaptacji*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2010.

Cziomer E., Zyblikiewicz L.W., *Zarys współczesnych stosunków międzynarodowych*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Kraków 2000.

Fehler W., Tymanowski J., red., *Międzynarodowe i wewnętrzne aspekty członkowstwa Polski w NATO*, Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2000.

Kaczmarek J., A. Skowroński, *NATO. Europa. Polska*, Wyd. Atla 2, Wrocław 1997.

Kupiecki R., *Siła i solidarność. Strategia NATO 1949-1989*, Polski Instytut Spraw Międzynarodowych, Warszawa 2009.

Kuźniar R., *Pozimnowojenne dwudziestolecie 1989-2010. Stosunki międzynarodowe na przełomie XX i XXI wieku*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011.

Latoszek E., Proczek M. *Organizacje międzynarodowe. Założenia, cele, działalność. Podręcznik akademicki,* Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2001.

Marcinkowski A., red., *Nato – kronika, fakty, dokumenty 1949-1982*, Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, Warszawa 1984.

Marszałek M., *Operacje Reagowania Kryzysowego. NATO. Istota. Uwarunkowania. Planowanie*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2013.

Otłowski T., *Polska w procesie integracji z NATO i Unią Zachodnioeuropejską 1991-1998*, Wyd. Adam Marszałek, Toruń 1998.

Tabor M., Polska w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

Parzymies S., Popiuk-Rysińska I., red. naukowa, *Udział Polski w organizacjach międzynarodowych,* Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2012.

W *Rysie historycznym* wykorzystano artykuły Andrzeja Pawłowskiego *Historia NATO – od pierwszego rozszerzenia do wycofania Francji* oraz *NATO – narodziny organizacji bezpieczeństwa zbiorowego* zamieszczone na konflikty.pl

Źródła internetowe:

nato.int
msz.gov.pl
mon.gov.pl
bbn.gov.pl
jftc.nato.int
wojsko-polskie.pl
konflikty.pl
12bz.wp.mil.pl

15
LAT
1999 | 2014
POLSKA
w NATO

SPIS TREŚCI:

WSTĘP 4

TRAKTAT PÓŁNOCNOATLANTYCKI 6

RYS HISTORYCZNY 10

POLSKA POLITYKA ZAGRANICZNA W OKRESIE PRZEMIAN 34

PARTNERSTWO DLA POKOJU 42

DROGA POLSKI DO NATO 50

KONCEPCJA STRATEGICZNA NATO 82

EWOLUCJA POLSKIEGO SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA 88

TRANSFORMACJA POLSKIEJ ARMII 96

WIELONARODOWE STRUKTURY NATO NA TERYTORIUM RP 104

ĆWICZENIA NATO 116

UDZIAŁ POLSKI W OPERACJACH SOJUSZU 144

INWESTYCJE NATO W POLSCE 170

WSPÓŁPRACA WIELOTOROWA 174

STRUKTURA NATO 179

POLSKA W STRUKTURACH SOJUSZU 182

ZAKOŃCZENIE 186

BIBLIOGRAFIA 190

1999
2014

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej

ISBN 978-83-63755-31-7

Wojskowe Centrum
Edukacji Obywatelskiej